

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franc

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
 Strada Zrinyi N-rul 1a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Cu prilejul congresului învățătoresc.

I.

La 11/24 și 12/25 August a. c. se va ține la Cluj primul congres al învățătorilor confesionali români din această țară.

Ideea unui congres al învățătorilor români n'a răsărit numai acum câteva luni, când ea a fost pusă în circulație de către „Gazeta învățătorilor” din Simleul Silvaniei. Ea e mai veche; având un trecut de câteva decenii. Ideea, deci, nu e nouă. Nouă e numai hotărârea și voința de a realiza această idee. Mai cu seamă la 907, pe timpul discuției proiectului de lege alui Apponyi, s'a agitat cu multă stăruință și din multe părți ideea de a se întruni învățătorii într'un congres și de a protesta împotriva părții aceleia a proiectului, prin care se *denaturează* chemarea școlii, impunându-i-se alt scop decât acela pe care îl poate da Pedagogia.

Nu considerații *politice* i-au determinat pe învățători să ia o atitudine contrară proiectului de lege alui Apponyi, ci considerații pedagogice. Ca cetățeni ai acestei țări, pe de o parte, iar pe de alta ca pedagogi, ei aveau tot dreptul de a se pronunța în chestii școlare, potrivit naturii acestora. Nimeni deci nu i-ar fi putut împiedeca de a se întruni într'un congres și de a discuta proiectul de lege din punct de vedere pedagogic — și dacă învățătorii nu s'au întrunit de fapt, la 1907, vina e a greutăților diferite, cari li-au stat în cale.

În fața congresului care se va ține acum, nu va fi de prisos a reîmprospăta momentele mai însemnate petrecute la 1907. Ele vor fi de interes și pentru publicul mare și pentru învățătorii noștri. Din documentele ce urmează se va vedea că învățătorimea noastră a fost conștientă de primejdia cea mare pe care o cuprindea în sine antipedagogica lege alui Apponyi, precum și de datoria pe care o avea în fața acestei primejdii.

Numai o învățătorime *conștientă* ca aceasta poate pretinde să fie socotită ca un element producător de cultură și numai până când învățătorimea va fi conștientă de misiunea ei și se va bucura de *libertatea internă* necesară — va putea fi ceea ce trebuie să fie învățătorimea oricărui popor.

Publicarea documentelor de mai jos ni se pare necesară și pentru a putea avea un punct de plecare firesc pentru aprecierea congresului învățătoresc în fața căruia stăm.

În nr. 57 al ziarului „Lupta” din Budapesta învățătorul P. C. lansează următorul apel:

„De când fătul monstruos al ministrului Apponyi: proiectul despre regularea salariilor învățătoresți a văzut lumina zilei, speram că în fața marelui pericol ce amenință atât școlile noastre naționale, cât și pe noi învățătorii, voi avea bucuria a cetui un „Apel” din partea acelor cari astă toamnă stăruiau pentru convocarea unui congres al tuturor învățătorilor români în scopul îmbunătățirii salariilor noastre.

Speranța mi-a fost însă zadarnică! Eu sunt de părerea, că nu atunci era timpul pentru convocarea acelu congres, ci astăzi. Astăzi, căci datorința morală avem atât față de națiune, cât și față de noi înșine, a ne aduna într'un congres al tuturor învățătorilor români și a arăta lumii că ne iubim școala și națiunea mai presus de toate, refuzând totodată cu tot disprețul arginții lui Iuda cari ni se ofer, pentru că în schimb să ne facem vânzătorii și călăii națiunii noastre.

Să fim călăii națiunii noastre? Așa ceva e cu neputință!

Părerea mea, scumpilor colegi, e ca președinții tuturor reuniunilor noastre învățătoresști să convoace adunări generale extraordinare, în cari să ne spunem și noi — ca cei mai chemați — cuvântul asupra proiectului. Iar apoi, când va fi marea adunare națională la Blaj — să ne întrunim într'un congres mare dascălesc.

Aștept și părerile altor colegi!

In acelaș număr al „Luptei” mai aflăm și următoarea adresă către comitetul central al Reuniunii învățătorilor gr.-or. români din dieceza Caransebeșului:

„Subsemnații membrii ai Reuniunii învățătoresști, preoți și învățători din Coștei, în aceste momente de ispitiri grele, am aflat de o necesitate imperativă: tinerea adunării generale extraordinare a Reuniunii învățătoresști din dieceza Caransebeșului, pentru a protesta cât mai energic contra proiectului despre salarizarea învățătorilor comunal și confesionali al lui Apponyi.

Noi învățătorii suntem chemați în rândul prim a ne pronunța asupra tendinței de a ne statifica școlile, a lua ofensiva în contra încercării de maghiarizare și a afla modalitățile de lipsă de a paraliza atacurile cuprinse în acest proiect.

Recercăm deci comitetul central al Reuniunii, de a convoca cât mai îngrabă adunarea generală extraordinară a Reuniunii învățătoresști, în centrul diecezei, în Caransebeș.

Adunarea aceasta generală este a se ține la tot cazul înainte de pretractarea proiectului în parlament.

Dat în Coștei, din ședința conferinței corpului didactic, ținută în 5—8 Martie 1907.

Avram Corcea,
paroh.

Alexandru Guga,
paroh.

Victor Trailovici,
paroh.

Sylvia Dona,
învățătoare.

Ștefan Otonoga,
înv.

Partenie Rămnăntu,
înv.”

În nr. 61 învățătorul I. C. scrie următoarele:

„S'a auzit strigătul de alarmă în toate colțurile de țară, locuite de cele 3 milioane de Români, atacați în drepturile lor firești. Din toate părțile se ridică proteste energice, proclamate în adunări populare — față de noul atac, îndreptat contra celui mai puternic și mai sfânt mijloc de existență națională-culturală pentru noi — în contra școlilor noastre. Numai învățătorii noștri n'au dat semnul de luptă, numai ei tac, ca și când noul proiect de lege apponian n'ar periclita în primul rând chiar independența lor personală-socială. Nu văd învățătorii noștri că prin acest proiect ei sunt expuși discreției guvernului ori chiar pe ei îi privește mai de aproape acest proiect?

La luptă fraților! Acum ori nici-odată! Momentul e decisiv pentru viitorul vieții noastre naționale-culturale. Noi — chiar noi — trebuie să ne dăm seama de însemnătatea independenței școlilor noastre; noi să fim primii luptători, cari prin lupta noastră energetică să dovedim că nu suntem aplicați a jertfi școlile noastre și chiar independența noastră, în schimbul îmbunătățirii sortii noastre. Da, vom pretinde și de aci înainte ameliorarea sortii noastre în rândul colegilor dela școlile de stat — căci doar' aceiași muncă uriașă o prestăm — și încă chiar dela stat, unde se duc și bănișorii poporului

nostru, istovit de greul dărilor ce apasă umerii lui — zic da, dar nu în schimbul drepturilor naturale ale poporului nostru, care tot asemenea plătește darea grea după bucățica lui de pământ și la caz de lipsă își varsă sângele pentru patrie ca și maghiarul, deci tot asemenea poate pretinde, ca statul să-i dea școale și învățători corespunzător salarizați, ca el să se poată cultiva în chiar limba sa maternă, din banii săi proprii, intrați în visteria statului. Vom cere și mai departe urcarea salariilor chiar din visteria statului, dar nici odată nu vom ceda ca statul sub pretext de ajutor de salar să ne ia școlile și independența limbei noastre materne, în școală.

Să ne strângem și noi rândurile, să protestăm în toate locurile, până chiar și la „Coroană”, ca să vadă lumea mare, care e dorința noastră, să nu mai aibă curajul d-nii feudali a pretinde că noi am fi mulțumiți cu ferizeismul lor, și să dovedim că învățătorimea își cunoaște chemarea sa ideală, de a crește tinerile vârstare în iubirea și cinstirea neamului, din care fac parte — fără însă a fi impiedecată în misiunea sa de interesele favorizilor zilei, cari declară de merite patriotice cele mai mârșave și ticăloase fapte omenești. Aș dori fraților învățători, ca aceste modeste indemnuri ale mele să aflu răsunet în inima voastră, să văd rezultatul însuflețirii noastre pentru interesele mari și sfinte ale neamului nostru. Aș dori să se convoace toate reuniunile învățătoresști în ședințe și să se aleagă delegați pentru congres învățătoresc interconfesional român; iar în acest congres să se protesteze cu indignare, contra proiectului apponyian în partea referitoare la subjugarea noastră — a învățătorilor — și a școlilor noastre și acest protest să se înainteze Camerei, ba chiar și Augustului nostru rege.

Înainte! Să ne afirmăm existența!

Sub flamura dreptății cu nădejdea în biruință să pornim înainte fără șovăire.”

În nr. 62 găsim un nou *Apel*, care sună astfel:

„Faptul, că orizontul neamului românesc s'a întunecat de nori negri, proveniți în urma proiectului apponyian, ne îndreptățește, ca să ne rugăm și pretindem dela biroul central al Reuniunii noastre gr. cat. de pe teritoriul arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș, ca în virtutea § 33 din statutele noastre să convoace *comitetul central* eventual chiar *adunarea generală extra-ordinară*.”

Acesta ni-e singurul refugiu, ca în aceste zile de grea încercare, să ne clarificăm punctul nostru de vedere și să lămurim opinia publică. Ar fi rușine, ca corpul didactic, care e cel mai însemnat factor în organizația societății românești, să nu dea semne de viață și să nu protesteze solemn în contra intențiilor nelegale, cari cearcă să ne nimicească ultimele așezăminte culturale. Ar fi rușine, — de trei ori rușine — ca acum, când arhierii noștri au pornit lupta cu atâta demnitate, acum, când întreaga obște românească s'a revoltat în contra nelegiuirilor săvârșite cu atâta rafinare, — noi singuri să stăm cu mâinile sin, ca și când nu ne-am da seamă de aceea ce se plănuște contra noastră, contra școlilor și contra existenței neamului românesc.

Acum e timpul suprem, ca cu toții să ne dovedim puterea și alipirea de neam, căci decât să primim condițiunile înjositoare, cari vreau să ne prăpădească pe noi, cari ne-am pecetluit existența noastră prin un trecut atât de glorios, prin datinile noastre cinstite și sfinite atâta amar de vreme, prin limba noastră armonioasă, prin dulcele și duiosul graiu străbun, prin numărul nostru covârșitor pe moșia de două ori milenară, — decât să ne facem vânzătorii acestui luger rupt din trunchiul falnic și puternic ai gintei latine, — mai bine vom trăi în condițiunile cele mai modeste, în sărăcia cea mai mare, mâncând scoarta de pe arbori și varul de pe păreți.

Atunci și nici atunci nu ne vom lăpăda de neamul românesc pentru arginții lui Iuda. Noi suntem un popor viguros, care trebuie să trăim. Idealul no-

stru e mare, și ne stă viu înaintea ochilor. Trebuie să ni-l ajungem! Iar pentru a ajunge avem încă lipsă de școli și biserici, ca singurele instituțiuni ce ne pot adăposti limba, legea și obiceiurile, fără care *treime* — Românul de mult ar fi fost înghițit de valurile cutropitoare ale popoarelor barbare, ce rând pe rând s'au perândat pe pământul Dacii fericite. Nu vom suferi deci ca cineva să se apropie cu gânduri rele și mâni sacrilege de aceste sfinte sanctuare, cari veacuri de-arândul ne-au fost scut și adăpost. Și aceea ce a fost în trecut *trebuie să fie și azi și în viitor*.

Rugăm deci și intervenim încă odată la biroul central, precum și la presidenții tuturor despărțămintelor și ai reuniunilor surori a grăbi ținerea adunărilor de primăvară pentru a ne clarifica situațiunea actuală, ca astfel fiecare învățător să fie sentinelă, neadormită la postul său.

Fiecare trebuie să privegheze pe tovarășul său, ca ispitirea argintului să nu amăgească pe nimeni. Și toți să supraveghem pe cei slabi de inger, ca nici unul să nu fie prins în mreaja agenților blăstămați cari cutrieră țara în lung și larg, pentru a se duce învățătorimea prin subscrierea unui *contra-memoriu* pe care ministrul Apponyi să-l poată folosi de armă în contra luptei obstructioniste, încercată de deputații naționaliști și pe care o vor continua arhierii noștri dimpreună cu poporul.

Departa să fie dela noi și numai gândul de a săvârși astfel de fapte rușinoase, prin cari toată lupta aprigă ce s'a desfășurat până acum — precum și cea care se va da de aci înainte, ar suferi un fiasco complet.

Sunt rugate apoi toate Reuniunile învățătoresci pentru a face pașii și a pregăti terenul pentru ținerea unui congres general românesc.

Dat în B.-Huedin la 26 Martie 1907 din consfătuirea celor mai jos subscriși:

Ioan Pop profesor și membrul despărț., Ioan Mango inv. și președ. despărț., „Morlaca”. Ștefan Pop preot gr. cat. membru al reuniunii, Ioachim Pop inv. și președinte desp. Cluj. Traian Suteu, inv. diriginte. Ioachim Lucaci inv. pensionat, Gregoriu Pop învățător, Iacob Boier inv., Teodor Gordan inv., Demetriu Zah inv., Vasiliu Idu inv., Andreiu Pop inv.”

În același număr scrie învățătorul N. I. următoarele:

„Care-i rostul noului proiect școlar? Și care trebuie să fie ținuta învățătorului român față de acest proiect?”

Iată niște întrebări, la cari și noi învățătorimea română trebuie să dăm răspunsul.

Răspunsul nostru trebuie să fie simplu, limpede și deschis.

Așa cred iubiți colegi, că nici unul dintre noi nu dorește să devie o păpușă mecanică, care să se

miște numai atuncia, când va binevoi a trage de sforicică guvernul și oamenii guvernului?

Așa cred, că nu dorim să ne facem aluat, căruia oamenii stăpânirii să-i dea forma ce ei doresc, și pe care tot ei să-l folosească ca drojdie la plămădirea nimicirii neamului nostru.

Așa cred, că nu dorim nici unul ca hibridii neamului să se înmulțească, iar nepoții și strănepoții noștri să roșască când le va aminti cineva despre moșii și strămoșii lor.

Așa cred, că fiecare dorim, ca în cadrele constituției să ne putem folosi liberi de drepturile noastre cetățenești, astfel cu atât mai mult să putem lucra pentru binele și prosperarea scumpei noastre patrii.

Așadară dacă aceste primejdii nu le dorim, și dacă vrem să trăim ca cetățeni liberi, atunci trebuie să ne punem pe lucru și cu armele ce ne stau la îndemână să luptăm și noi în contra acestui proiect, ca el să nu devie lege.

Să ne spunem și noi cuvântul, în adunările de protestare și în presă, ba după părerea colegului P. C. din nr. 57 al ziarului „Lupta”, ar fi bine să ne întrunim întreaga învățătorime română într'un congres, unde să arătăm gravaminele și greutățile ce le va aduce pe capul nostru acest proiect, de va deveni lege”.

În nr. 63 se publică următoarea scrisoare a învățătorului A. Nevriceanu din Temeș-Sag:

„Fraților colegi! Se apropie zile grele, în cari fiind vorba în parlamentul țării și de noi dascălii, sub masca că ni-ar îmbunătăți soarta, tind la răpirea libertății noastre puține ce o mai avem ca cetățeni ai patriei...”

Biserica și școala, în înțelesul § 14 al art. de lege XLII. din 1868 trebuie să stea exclusiv numai sub conducerea autorităților bisericești. Guvernul nu vrea să știe de aceasta, ci voeste a aduce legi, prin cari atacă direct autonomia bisericii noastre. Voeste a ne ameliora soarta, urcându-ne salariul ca la învățătorii de stat, din sudoarea poporului, care însă ne mai biruind povara cea grea din spate, se va întoarce și va cere ajutor dela stat zicând: „din banii noștri storși ca contribuție și de pe spinarea noastră pretindem și noi ajutor”. În chipul acesta, fraților unde ajungem? Ajungem acolo, că fiind ales un învățător într'o comună, un comediș n'are decât să acuze pe învățătorul ales că e agitator, contra statului etc. — și, simplaminte, nu va fi întărit iar poporul va fi somat să-și aleagă un alt învățător, la ce opunându-se, își va pierde dreptul de a mai susține școala confesională în comuna aceea.

Poporul nostru, ce e drept, e răbdător și până poate, nu-și lasă biserica și școala, căci numai pe acestea le mai are. Ca exemplu vă aduc comuna mea, unde există și Nemți, cari fiind în majoritate,

și-au făcut școala din confesională comunală și din comunală — școală de stat.

La predarea școlii comunale erau și Români în reprezentanța comunală, pe cari protopopul i-a oprit dela vot, zicând: D-voastră aveți școală confesională, deci nu vă interesează cauza aceasta, la ce Români bucuroși au părăsit sala și Nemții, cu majoritate de voturi au predat școala comunală statului, declarându-se totodată că de repararea, încălzirea și curățirea școlii se va îngriji comuna, suportând speșele din cheltuiala comunală, care încurge din partea Românilor, ca și din partea Nemților.

Și ce cugetați fraților, ce zice poporul? A apelat de câteva ori fără rezultat, și acum tace și plătește pe lângă marea cheltuială comunală și 15% dare, cheltuială, bucate și încă 6 jugăre de pământ pe sama învățătorului confesional și totuși stă alipit de biserica și școala sa. Veni-va însă proiectul de lege cel nou și-l va sili să plătească suma prescrisă de lege, ce va zice poporul: „Nu mai putem, cerem ajutor dela stat”. Ce cugetați, fraților, ce va zice statul? Va zice: Aveți școală de stat în comună, dacă mai este loc, trimiteți-vă băieții acolo, căci ajutor nu căpătați numai în cazul când n'ar avea băieții acolo loc”. Însă și pe sub hânci se va face loc, numai să apună odată școala confesională.

Ce veți zice fraților, la aceasta?

Fraților, cu toții să ne trezim, să ne ridicăm glasul nostru, care este cel mai competent și să răspundem din toate părțile prin adunările extraordinare ale reuniunilor noastre învățătoresci, că la noul proiect de lege nu aderăm și să luăm concluz, în care să zicem: „Învățătorii confesionali români protestează în contra dispozițiilor noului proiect de lege, ci aderează la acțiunea întreprinsă de forurile supreme ale bisericii lor, rugând pe înalții prelați a interveni cu toată energia la locurile competente, iar deputații noștri în cameră, pentru a reschimba acele dispoziții”.

În Nr. 65 găsim următoarea scrisoare deschisă adresată de câțiva învățători din jurul Gherlei președintelui reuniunii învățătorilor de acolo:

„Subscriși, ca membri ai acestei Reuniuni, Vă rugăm să binevoiți a convoca de urgență o adunare extra-ordinară în Gherla, ca să ne putem exprima și noi asupra proiectului de lege referitor la școlile comunale și confesionale, înaintat camerei de ministrul reg. ung. de culte și instrucție publică, contele Apponyi. Ca Român și Magnificența Voastră trebuie să vedeți că acest proiect ne răpește dulcea noastră limbă din ultimele cetăți culturale — din școală; iar ca președinte al acestei reuniuni trebuie să vedeți că din noi, învățătorimea confesională, face sclavi ai guvernului. La din contră, toată învinuirea ce ni-se va aduce, că nu suntem

Ca mâini va bate ceasul...

De Zaharie Bârsan.

...Glas din cer

S'a coborât să ne 'nsenine gândul
Și dela Bârsa până la Sătmar
Încremeniră toate ascultându-l...
O lume 'ntreagă năvăli pe drum
Privind în zarea roșie de sânge...
Va bate ceasul pentru toți de-acum
Și cel ce-a plâns în veci nu va mai plânge!

Aprins s'a coborât un glas de goarnă
Și s'a lăsat pe câmpuri și păduri,
Prin codrii noștri 'mbătrâniți de jale
A 'ncremenit lovirea de săcuri
Și din livezi uitate, din rozoare
Se ridicară coasele pe rând,
Iar plugurile s'au oprit în soare
Din fiarele tocite fulgerând...

Va bate ceasul vremurilor bune!...
— Trosni-vor munții până la pământ
Și se vor dărâma, ca prin minune,
Se vor preface 'n pulbere pe vânt...
O, munților cu 'nzăpezite steme,
Știam eu că sunteți din cei ce pier,
Căci altfel Dumnezeu de multă vreme
V'ar fi zidit cu frunțile de cer!

Vă văd venind în valuri frați la frați,
Pălească 'n țara voastră soarta crudă

Și chiuie văzduhul până 'n nori!
S'audă cei ce au urechi s'audă!!
În calea voastră cerul se 'nsenină...
Sburăți vârtej, mânuitoare gloate!
Lumină... să se facă-odată lumină
Și... să se-ascundă buinițele toate!...

Aud par'că fâlțăituri de steaguri
Și cântece spărgându-se de zări,
Văd sullete 'nălțându-se la ceruri
Topite 'n furtunoase 'mbrășișări
Și plânsete de bucurie mare
Și... toate câte 'n minte pot s'adun
Scăldate 'n tropote de cai și care
Și botezate 'n trăznete de tun!...

Veniți, viteji, la marea sărbătoare
Să chiuim în ploaia de săgeți,
Ne-om face viitor, sabie și pară
Și fulger ne vom face dacă vreți...
S'o repezi din cărji voios moșneagul,
Simțind că 'n viață tot mai are-un tel,
Ah! Să ne-aduceți dela Plevna steagul
Să ne 'nălțăm și noi odat' subț el!

Și tu să vii, bătrâne Crai cuminte,
Să Te vedem în frunte de voinici,
Iți vom eși cucernici înainte
Cu pâine și cu sare de pe-ai
Să vezi Tu pâinea cât e de amară!...
Iar sete de-Ti va fi, să vezi apoi
Cum ai să 'ntinerești la noi în țară
Când vei gusta din apa dela noi!...

Un roman italian în românește.

(„Misterul poetului” de Antonio Fogazzaro.)

De Horia Petra-Petrescu.

Am citit cu mare plăcere romanul lui Fogazzaro: „Misterul poetului”, în traducerea dlui D. Tomescu*. Am luat volumul cu mine în călătorie — aveam să trec printr'un ținut, pe care l-am văzut de zeci de ori — și n'am lăsat cartea din mână până ce n'am ajuns la ultima filă. Conducătorul striga pe ungurește stațiile localităților românești și săsești — eu colindam cu gândul pe la Nürnberg, pe la Rüllesheim, pe la Ausmannshausen-ur iubit, pe unde mă purta scriitorul italian. Se prea poate că volumul a avut o influință atât de mare asupra mea, tocmai fiindcă am trăit prin locurile descrise de Fogazzaro. Am fost și eu la mormântul lui Shelley, în Roma, în cimitirul protestant, unde a căutat eroul romanului pe Miss Violet. Am cutriat muzeele din Neapol — firește, — fără să știricesc unde se află englezoaica misterioasă. M'am plimbat de nenumărate ori, timp de câteva săptămâni în Ausmannshausen, pe țarmul Rinului, acolo unde „poetul” a ascultat destăinuirile inimei Violetei Yves și am fost și în Rüdeshheim, Bingen, Mainz (autorul îi spune consecvent, după romani, Maggonza), Nürnberg — pe unde se petrece partea cea mai mare a acțiunii.

*) Editura „Librăriei Naționale”, Seb. Bornemisa Orăștie, 1912, 1.80 cor.

la culmea chemării noastre, va cădea asupra Magnificenței Voastre.

Reteag, la 28 Martie 1907.

Gavril Pop, inv. în Mihăești; Nicolae Pop, inv. în Reteag; Ioan Moș, inv. în Negrilești; Vasile Moș inv. în Lelești.

În nr. 66 se publică următoarele rânduri ale „unui învățător din Bihor”.

„Fraților! Apelez la inima, cunoștința și simțul de libertate, de care trebuie să fie condus fiecare om cult — și vă rog, ca cu toții să ne ridicăm glasul, prin care să arătăm lui Apponyi, politicianul care a străbătut întreaga Europă, pe la toate congresele internaționale — trimbițând libertatea din Ungaria poliglotă, că noi nu voim să fim lipsiți de libertatea de om, că proiectul e contrar principiilor pedagogice și legilor metodice, că nu voim să fim sub disciplina ampoloaiților diferitelor partide. Că nu voim stagnarea culturii nici unui popor, că nu voim desbrăcarea de simțeminte nobile și religioase a poporului și că pentru o bucată de pâine nu voim să fim robi. Să votăm cu toții încredere prelaților bisericilor noastre și deputaților neamului nostru! Învățătorul român a fost totdeauna la culmea chemării sale după împrejurările în cari am trăit, — și-a iubit neamul, biserica și progresul și acum trebuie să fie la culmea chemării sale de adevărat educator”.

În nr. 70 aflăm, în darea de seamă despre adunarea de protestare din Brad și următoarele:

„D. Ioan Germân, ca învățător român a fost la înălțimea lui, când a cerut ca (adunarea) să nu primească și să protesteze în contra proiectului de școale alui Apponyi. De cât să luăm salare mai mari — a zis dl Germân, — cu condiții cari ne scot limba noastră dintre grădelele și cărămizile așezate cu sudoarea și din flierii poporului nostru, mai bine trăim și pe mai departe în sărăcia vechiului, dar cinstitului salar de până acum. A explicat apoi poporului proiectul lui Apponyi, scoțând la iveală primejdia ce o cuprinde pentru limba, școala și biserica noastră națională — pavezele trecutului și viitorului nostru.”

În nr. 71 „Mai mulți învățători români”, răspunzând unui articol publicat de dl Pallos Albert în „Erdélyi Hirlap”, scriu, printre altele, următoarele:

„Ne ținem de datorință și trebuie să o știi și dta, că noi cu mai marii noștri una vom rămânea și pe mai departe. De-o fi bine, de-o fi rău, vom trage năcazul națiunii noastre până la ultima suflare”.

În nr. 72 învățătorul Demetriu Micu din Șeitin publică un articol „Sus să avem inimile” în care printru altele, scrie următoarele: „În ce privește învinuirea că noi învățătorii n'am aproba pe arhieri și pe deputați, și că aderăm la proiectul lui Apponyi — declarăm că acesta e un neadevăr.

Da, dorim să ni-se ridice salarul, căci îl merităm și noi învățătorii... dar pentru aceasta nu voim să ne legăm mâinile. Nu voim să stăm la masa plină de mâncări și beuturi, iar de asupra capului nostru să atârne de un fir de păr sabia ascuțită.

Nu sunt nici cel dintâi, nici cel din urmă dintre învățătorii români, cari vorbesc astfel și cari protestează cu toată tăria împotriva proiectului lui Apponyi.

Aceasta convingere o au toți învățătorii noștri, și mă fălesc că fac parte dintre acei învățători, cari sunt gata a-și vărsa și sângele pentru apărarea limbei și a școlii românești”.

În Nr. 73 se publică o „Scrisoare deschisă” a mai multor învățători rom. gr. cat. către cărmuitorii Reuniunii învățătoresți din arhidieceza de Alba-Iulia—Făgăraș”, (aceiași învățători au iscălit apelul din nr. 62), extragem din această scrisoare următoarele:

„Prin proiectul lui Apponyi se lucrează direct în contra educației, împiedecându-se promovarea și bună starea patriei și a bisericii. Prin urmare dacă Reuniunea noastră ar lua ceva măsuri în contra acestui proiect, n'ar săvârși nici decât o acțiune politică, ci o acțiune culturală, o acțiune care prin scopul său expres se prinde.

„Vrem convocarea comitetului central, nu ca el să intre în amănuntele proiectului lui Apponyi, cu atât mai puțin de a aduce ceva concluze, valide, nici de a redacta proteste și manifeste, ci de a lua măsurile de lipsă pentru convocarea congresului, atât de mult trimbițat și atât de dorit din toate părțile. Congresul ne e singurul refugiu care ne poate scoate din încurcătura în care am ajuns. În el și prin el am avea mână liberă de a studia proiectul punct de punct, convingându-ne unul pe altul de mărima pericolului, ce ne amenință. Acesta e cu atât mai mult de dorit, cu cât ministrul e hotărât ca, dacă din cauza obstrucției, n'ar putea trece proiectul, să apeleze la noi. Crede că noi suntem pentru proiect, știindu-ne din toamna trecută, când noi strigam: plăți și iar plăți! Și credința i-s'a întărit după ce noi învățătorii nu întreprindem nici o acțiune impozantă.

„Nu trebuie să așteptăm momentul acesta, ci mai înainte de vreme să-i spulberăm în vânt și ultima iluziune. Congresul ne trebuie, congres vrem și așteptăm. Și încă congres general, fără deosebire de confesiune. Și nu alecătui din delegați, ci din întreaga învățătorime română, toți din toate părțile trebuie să alerge atunci, când vor auzi clopotele sunând” etc. etc.

În Nr. 77 se publică, după revista „Pedagogia română” din Gherla un „Apel către toți învățătorii români de ambele confesiuni”, din care extragem următoarele:

„Noi trebuie și avem dreptul a pretinde ameliorarea sorții noastre, dar accentuăm sus și tare că

nu putem suferi știrbirea drepturilor naturale ce le are dela Dumnezeu un popor vrednic de existență.

Avem drept la viață noi și are drept la viață poporul nostru năcăjit și împiedecat în desvoltare.

Popor capabil de a trăi, popor corăspunzător timpului nu putem crește în calitate de spioni. Noi, pionierii culturii poporului cerem independența justă în cele culturale; noi nu ne putem angaja de unelte unui notar sau altor foruri administrative, noi cerem condițiunile vitale și materiale în schimb pentru o muncă culturală, care să fie în serviciul patriei, nu însă în serviciul altora, cari ne împiedecă de a trăi”.

Documentele de până aci vorbesc foarte limpede. Ele fac cinste tagmei educatorilor, care trebuie să fie compusă din oameni cu conștiință, cu demnitate și cu voință.

Să trecem acum la congresul din 1913.

Comisariatul în Bohemia. În Bohemia pare a se introduce sistemul de teroare aplicat cu cel mai mare nesucces pentru pacificarea Croației de guvernul ungar prin fostul comisar Cuvai. Guvernorul din Praga a lansat trei ordinațiuni către căpitanatele districtuale, cari ordinațiuni sunt în legătură cu suspendarea autonomiei Bohemiei și cu numirea comisiei provinciale administrative. Tuturor căpitanatelor districtuale boheme li s'a ordonat aplicarea celei mai severe cenzuri de presă și îndeosebi confiscarea imediată a oricăror provocări la nesupunere sau opunere față cu autoritățile politice. Legile referitoare la societăți și la convocarea adunărilor publice să fie executate cu cea mai mare strictețe. Demonstrațiunile pe stradă, ținute fără permisiunea poliției, în caz de lipsă să fie împiedecate fără nici o considerație, chiar și cu forta armelor, iar instigatorii să fie deținuți fără cruțare.

Prin ordinațiunile aceste se simt adânc atinși mai cu seamă Germanii din Bohemia, în sânul cărora suspendarea autonomiei și numirea comisiei administrative a stârnit nemulțămirea cea mai viie.

Nouă scandaluri politice. În ședința congregației din 4 August a comitatului Somogy, markgraful Gheorghe Pallavicini a ridicat acuzații foarte grave împotriva contelei Tisza, spunând între altele că contele Tisza cu prilejul procesului Désy-Lukács „nu numai că a încercat să influențeze dezbaterile în fața tribunalului, ci a voit să înduplece și pe martori să facă depuneri favorabile”.

La o săptămână după aceasta, a răspuns contele Tisza prin „Budapesti Tudositó”, declarând că cine cutează să afirme despre el „că ar fi înduplecat pe martori să

Cu toată predispoziția aceasta personală, cred că și pentru un cetitor român, care n'a văzut localitățile descrise, este de interes romanul lui Fogazzaro. Zace atâta gingășie, atâta finețe, atâta spirit de observație cu adevărat „poetic” în paginile romanului, încât va fi o lectură cât se poate de salutară pentru o fire impresionabilă.

Fire impresionabilă! Fac restricția aceasta. Nu-l recomand oricărui cetitor, după cum n'am dat romanul „Mary” de Björnson tuturor în mână. Numai inimii curate să cetească „Misterul poetului”, numai inimii „cari pricep ce va să zică izbucnirile tainice ale inimii omenești și senzațiile — abea perceptibile pentru aceia, cari au pielea sufletească de — crocodil.

Nu, pentru craidonii „Don Juani”, cari zboară din floare în floare, pentru sufletele femeiești, ușurele, nu este scris romanul acesta. I s'ar duce polenul, la apucătura bătărană a unor ființe, cari nu vor pricepe nici odată ce va să zică devotament, iubire sinceră, spirit de elită, consentiment intelectual. Toate acestea sunt analizate aici din belșug. E ca și când ai fi adunat la un loc cu scumpătate toată lumina și toată umbra, cu toate nuanțele umbrei, dela clar-obscur până la întunerecul cel mai pronunțat — reflexele sbucimului sufletesc al „poetului”.

De ce „misterul” poetului? E ușor de explicat: poetul (Fogazzaro însuși?) iubește pe cineva cu toată ardoarea, vrea să o ia de nevastă, și-și ajunge scopul (vai!) numai pentru că-

teva clipe. Povestea aceasta de iubire adevărată se petrece aproape întreaga departe de patria poetului, în Germania — făcerea învăluie, după sfârșitul tragic, episodul acesta dureros, care pentru poet nu a fost „episod”, ci lucru capital, o recerință vitală — lumea începe să murmure, să șoptească (nu știți cum este lumea?) — și „misterul” rămâne nedeslegat de „marele Galotto”, de gura lumii.

Poetul se destăinuște însă. Unei prietene, căreia i se spovedește, ca unui confesor. Iată misterul meu! îi zice. Am iubit. Am fost iubit. Era o englezoaică. Îi ziceau Violet Yves. Tatăl ei, pictor englez, mama ei, italiană. Violet s'a născut în Italia. Părinții i-au murit în curând. A rămas orfană, fără de avere. Trei unchi au luat-o, de mână, la dânsii, în Nürnberg. Am întâlnit-o în apropierea lacului de Geneva, am fantizat cu ea în preajma unei biserici longobarde, părgănite. Ea mi-a scris — timidă — fugind de mine: „Nu mă urmări! Sunt logodnica altuia”. Și n'am ascultat de rugăciunile ei. A urmat alergarea după ființa iubită — o „luptă după femeie” din cele mai gingașe și cele mai violente. Am căutat-o pretutindeni. În Italia, în Elveția, în Germania. Prin muzeele din Roma, din Neapel, pe monte Pincio și la mormântul lui Shelley, în Roma. În Nürnberg, în mijlocul frumșetilor evului mediu al renașterii germane, am găsit-o! Iarăș mi-a spus, m'a rugat: „Nu mă urmări! Sunt a altuia!” Cu toate că ochii ei îmi tradau: numai pe tine te am drag. Am făcut cunoștința,

având o îndrăzneală uimitoare, cu viitorul ei bărbat; un neam bun de inimă, dar figură stearsă, spălăcită, profesoraș într'un oraș de lângă Nürnberg. Și i-am spus, fără de înconjur: „O iubesc pe logodnica d-tale — și ea mă iubește! O iau de nevastă!” Profesorașul, ca și când ar fi căzut din cer. A plâns, s'a scâncit — s'a învoit, cu inima îndurerată. Fără de răsunare în suflet. Un saxon simpatic. Unchiul Violetei n'au vrut să știe nimic de aceasta. Au fost zădărnice și protestările ei timide și încercările ei de a fugi din cursele mele. A, iubiam într'însa pe femeia intelectuală, pe tovarășa cuminte — care se știe încălzi de idealuri, de o poezie frumoasă, de o regiune pitorească, de bătăile sincere ale unei inimi, care o adora numai și numai pe dânsa. A fost isgonită de unchiul ei, din Nürnberg. Niște prieteni vechi ai părinților ei, (o familie bună și cinstită) au primit-o sub aripel lor până ce va fi nevastă. În sfârșit, am văzut-o în brațele mele! Invinsă rezistența ei sfântă, pudicitatea ei candidă; smulse și nișicite legăturile ei cu un om, căruia îi promisese că îi va fi tovarășa. „Prietina” vietii, ea, cea fără de avere, ea, cea care trăia din grația rudeniilor ei! Încă câteva zile și — fericirea fericirilor era să se întrupeze. — Dar e cu puțință bucurie fără de ghimpi? Tatăl ei a murit de paralizie, la 30 de ani, tot așa un unchiu și o mătușă — pericolul era aproape. Medicul prescria „o viață lină, uniformă, potolită”. Mi-a spus-o și profesorașul german, când mi-a dat-o de bună voie, plângând,

spună neadevărul cu prilejul procesului Désy” e mincinos.

Răspunsul acesta injurios, de sine înțeles a pus în mișcare întreaga tabără opoziționistă și deoarece Pallavicini nu voia să aplaneze această afacere pe cale cavalerescă, opoziția va încerca toate mijloacele, pentru a-l sili pe primul ministru a se apăra în fața tribunalului împotriva acuzațiilor markgrafului Pallavicini.

După o consfătuire avută cu contele Andrassy markgraful Pallavicini declară azi în „Az Est” că n'are nici un motiv ca să-și retragă afirmațiile și îl provoacă pe contele Tisza să declare pe față că răspunsul din „Bud. Tudosító” să referă la el sau nu.

Probabil, că în curând procesul Pallavicini-Tisza va desvâli noui scandaluri politice și nouă dovezi vor demasca corupția sistemului dominant în Ungaria.

Discursul-program al secretarului de stat Vadász. Secretarul de stat din ministerul de justiție Leopold Vadász, căruia foștii lui alegători din Nyirbátor n'au voit să-i mai încredințeze mandatul de deputat și în noua sa calitate, — după multe colindări, în sfârșit a găsit un cerc aplecat, care să-l îmbrace cu mandatul de deputat atât de necesar pentru postul său de

secretar de stat. Alaltăieri și-a ținut secretarul Vadász discursul-program în fața alegătorilor din Sighetul-Maramureșului, cerându-le votul. În discurs, el a zugrăvit situația parlamentară și a vorbit despre marile reforme, contemplate în resortul său. La sfârșitul discursului a declarat că guvernul se va strădui să aline multe lipsuri cauzate de revărsarea apelor.

Alegerea va avea loc în Sighetul-Maramureșului în 14 c.

Pacea dela București — perfectă!

Textul oficial al tratatului de pace. — Solemnitatea semnării tratatului.

Arad, 12 August.

Pacea definitivă a fost semnată! S'a desăvârșit astfel pe pământul României, țara liberă a fraților noștri liberi, un mare act istoric despre a cărui importanță noi cei de aici poate că în aceste momente nici nu ne putem da îndeașuns seama.

Reproducem mai vale textul oficial al tratatului de pace, așa cum va fi reprodus peste zeci și zeci de veacuri în cărțile de istorie, așa cum va rămâne deapănarea în cartea neamurilor.

O putem spune cu multă mândrie că pacea dela București este opera exclusivă a României. Frații noștri din Regat se pot felicita că ceea ce n'au putut face statele balcanice, ceea ce n'au putut realiza marile puteri europene, au făcut ei, în mai puțin de 15 zile.

Ca urmare a acestui mare act istoric, este sigur că de-acum România va atârna mai greu în balanța echilibrului puterilor europene.

Marea chestiune la ordinea zilei este de a se ști dacă tratatul de pace din București va mai da sau nu va mai da loc, va mai face sau nu va mai face obiectul unor tratative între puteri, în scopul de a fi modificat, rectificat — sau cum se mai chiamă — în unele din dispozițiunile lui.

Părerea care a prevalat și care este cu multă și strânsă logică argumentată, e că o asemenea eventualitate nu se va produce. Totuși este un fapt, că două cel puțin dintre marile puteri au făcut cunoscut că își rezervă dreptul de revizuire, și dintre acestea mai ales Austro-Ungaria ar stărui în această revendicare.

Dar e interesant să vedem ce zice în această privință chiar un ziar vienez „Neues Wiener Journal”, anunțând încheierea păcii:

„Nu este admisibil, chiar dacă puterile și-ar rezerva dreptul de revizuire a condițiilor de pace, ca să-și facă în realitate uz de el. Căci aceasta nu s'ar putea întâmpla decât într-o conferință orientală, și este cu totul im-

posibil ca marile puteri să convină la așa ceva”...

Ziarul citat nu este, ce-i drept, un organ oficios, — dar el exprimă cu atât mai mult și mai liber părerea rațională ce domnește chiar în Austria, asupra soartei rezervăi dreptului de intervenire din partea unora dintre puteri. A rămas aproape numai presa ungurească, care pare-că din gelozie față de strălucitul succes al României (ziarul vienez mai sus citat numește ziua încheierii păcii „o zi de glorie” pentru România) — coboște mereu a intervenție; — dar e mult mai probabil că ea nu face decât a-și lua dorințele pismase drept realitate, — și când „Budapesti Hir-lap”, de pildă, anunță că Rusia ar fi hotărât pe Franța să se pronunțe și ea pentru revizuire, credem mai de grabă că adevărul va fi tocmai contrarul, adică: Franța va reuși să convingă ea pe Rusia, pentru neintervenire, — după cum chiar Austro-Ungaria va fi probabil convinsă în acelaș senz de către Germania.

Era *schioapă*. Infirmă — avizată la sprijinul altora. O, cum am să o îngrijesc! Cum am să o port pe palme! În Rüdeshheim, pe marginea Rinului, am găsit adăpost până să ne căsătorim. — M'a ajuns nenorocirea însă în clipa, în care speram să mă avânt în slava cerului. Altul, unul, care o iubise înainte cu câțiva ani (acum nenorocit, acum cu iluziile spulberate) a venit între noi. Cereea iubirea ei, după cum am cerut eu mâna ei din mâna logodnicului german. Repede — să ne căsătorim! — să fugim de cererile nebune ale celui înșelat în așteptările sale. Violeta mă iubea acum numai pe mine — și mă avea numai pe mine, pe întreg cuprinsul lumii asteia. La două dimineața am ținut cununia, în taina cea mai mare. M-am urcat în tren după o oră: acum eu *nevasta mea*! Dar în clipa ultimă a mai intrat cineva în vagon. Era el — omul din Bingen, care ne urmărea. Rezolut, nu ca celalalt german, din Nürnberg. Pe coridorul vagonului a avut loc un schimb de vorbe, vehement, între mine și el. Ori — ori! Violeta, ea, blânda, sensitivă, sincera, ea, care nu putea face cuiva rău, nici cât e negru sub unghie — ne-a ascultat pe sub ascuns. Când să mă întorc, să-i spun că nu s'a întâmplat nimic, să n'aibă teamă — a căzut în brațele mele, în brațele bărbatului ei de două ceasuri, și a închis ochii *pe veci*, într'o

strângere a brațelor ei iubitoare, protectoare, pătimăse. O gară mică de lângă Rüdeshheim avea să fie martora scenei, când am făcut constatarea grozavă, că murise în brațele mele.

lată „misterul poetului”!

Dar cât de *patid* este redat cuprinsul de până mea! Trebuie să fi strâns cândva mâna unei ființe, de care credeai că ține la tine; să fi auzit melodiositatea unui glas iubit — ca să poți pricepe toate nuanțele sufletului eroului din romanul acesta, erou, care iubește pe eroina sa încă înainte de a o fi văzut vreodată și care-i scrie poezii de toată frumusețea*).

E *ceva* din durerea răspândită în poveștile și romanele lui „Turgeniev („Asia” Rinului?), e *ceva* din poeziile lirice ale lui *Leopardi* în atmosfera romanului și o claritate, o gingășie, care ne cad atât de bine la *Paul Heyse*. Nu e aerul saturat de voluptate bolnăvicioasă, obicinuit la celalalt compatriot al lui Fogazzaro — la *d'Annunzio*, ci un senzualism sănătos, lipsit de nuanța decadentei.

* Păcat că nu s'a încercat traducătorul român să redea poeziile într'o traducere *ritmică* frumoasă. Oricât de fidelă e traducerea lor, în poezii, și-au pierdut aroma.

Dacă Germanii lui Fogazzaro sunt cam mălăieți, dacă nu opun prea mare rezistență pășirii rezolute a „poetului”, totuși, nu sunt văzuți prin ochelarii lui *Prévost* sau *Harancourt*, cei orbiti de patimă.

Romanul se începe ca o novelă de *Turgeniev* (amărăciunea lui „*Adolf*” de *Benjamin Constant* e apropiată) și urmează într'o tonalitate caldă, italiană, pătimășă, (dar patimă în surdina). *Maupassant* s'ar fi folosit de subiectul acesta într'o schiță sau într'o nuvelă scurtă, concisă, dar mult mai amară și mai brutală.

O frumsețe sunt descrierile din natură. Te plimbi prin Italia și Germania, cu mare plăcere.

Traducătorul ne-a făcut un serviciu traducând opera aceasta. Pe cât știu eu, afară de un mic volumaș de nuvele, nu s'a tradus nimic la noi din scriitorul italian iubit, *Fogazzaro*, cel mort anii trecuți, autorul „*Micii lumi antice*” și al „*Micii lumi moderne*”.

Nota. Unele mici scăpări din vedere: Trompetul e dela *Säckingen* și nu dela *Sakkingen* (pg. 196); lângă Bingen este *Mäuseturm* și nu *Nausethurm* (pg. 245) — apoi „*verehrter Herr Bruder*” (pg. 155). Dar acestea sunt amănunte, cari nu detrag nimic din meritul lucrării.

Dr. BALÁZS EMIL

institut pentru consultațiuni medicale,

TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru opere-
rare și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927-60)

Mai este și acest argument foarte plausibil că: chiar și cele două puteri cari au notificat la București rezervele lor, Austro-Ungaria și Rusia, nu sunt înțelese asupra punctelor anume cari ar fi să facă obiectul revizuirii sau al eventualelor modificări. În privința înțelegerii dintre România și Bulgaria nu se ridică, ce e drept, absolut nici o obiecțiune, în această privință acordul cel mai deplin există între toate puterile; — dar dacă Austro-Ungaria ar dori o revizuire a tratatului de pace ar dori-o în detrimentul Serbiei, pe când Rusia n'ar admite o revendicare a Bulgarilor din această parte, ci numai din partea Greciei.

Iată dar atâtea și atâtea considerații cari toate convergă spre concluziunea că o revizuire a tratatului de pace din București din partea puterilor va fi cu neputință.

Mai zice ziarul vienez, și altele:

„România a devenit și rămâne stăpâna situației; oamenii ei de stat au făcut de rușine într'un chip strălucit diplomația europeană, așa cum ea a fost reprezentată la Londra”...

Triumful ei, credem și noi, va rămânea întreg, necontestat și nerevizuit, — cu toate dorințele geloziilor și cobirilor pățimașilor. E adevărat că în toate acestea pot să fie și îngrijorări pentru viitoarele interese ale puterilor vecine României, cari ar fi mai bucuuroase să nu vadă pornite lucrurile spre o înțelegere sau chiar alianță, între statele din sud-estul Europei; dar intereselor se opun interese, și succesul definitiv va trebui să fie cu acelea, cu cari este și dreptatea.

Textul tratatului de pace.

„Majestatea Sa regele Bulgariei de o parte și MM. LL. regele Grecilor, regele Muntenegrului, regele României și regele Serbiei, de altă parte, însufleții de dorința de a pune capăt stărei de război actualmente existând între țările lor respective, dorind dintr'un gând de ordine să stabilească pacea între popoarele atât de mult timp încercate, au hotărât de a încheia un tratat definitiv de pace. Numitele Majestăți au numit în consecință pe următorii plenipotențieri:

M. S. regele Bulgarilor:

Ex. Sa d. **Dimitrie Tonceff**, ministru de finanțe, Ex. Sa generalul major **Ivan Ficeff**, șeful statului-major al armatei sale, Ex. Sa d. **Sava Ivancioff** doctor în drept, fost vicepreședinte al Sobraniei, Ex. Sa d. **Simeon Radoff**, și Ex. Sa locotenent-colonel de stat-major **Constantin Stancioff**, cari, în urma propunerii guvernului regal al României s'au întrunit în conferință la București, imputerniciți de depline puteri cari au fost găsite în formă bună și conformă.

Acordul fiind din fericire stabilit între ele, au convenit asupra următoarelor stipulațiuni:

Art. I. — Va fi, cu începere din ziua schimbării ratificărilor prezentului tratat, pace și amicitie între M. S. regele Bulgariei și MM. LL. regii României, Muntenegrului, Serbiei și Greciei precum și între moștenitorii și urmașii lor, statele și supușii lor respectivi.

Art. II. Intre regatul Bulgariei și regatul României, *vechea frontieră între Dunăre și marea Neagră este, conform cu procesul-verbal încheiat de delegații militari respectivi și anexat la protocolul Nr. 5 din 22 Iulie v. 1913 al conferinței din București, rectificată în modul următor:*

Noua frontieră va pleca dela Dunăre în sus de Turtucaia pentru a se termina la marea Neagră la sud de Ecrene.

Intre aceste două puncte extreme, linia de frontieră va urma traseul indicat pe hăr-

țile 1/100.000 și 1/200.000 ale statului-major român și conform cu prescripțiunile anexate.

Este în mod formal stabilit că Bulgaria va dărâma cel mai târziu în timp de doi ani, lucrările de fortificație existente și nu va construi altele la Rusciuc, la Șumla, în țara intermediară și într'o zonă de 20 kilometri în jurul Balciului.

O comisiune mixtă, compusă din reprezentanții celor două înalte părți contractante, în număr egal de ambele părți, va fi însărcinată, în cele 15 zile cari vor urma semnăturii prezentului tratat ei să execute pe teritoriul trasat al noii frontiere, conform cu stipulațiunile precedente. Această comisiune va prezida la împărțirea proprietăților și a capitalurilor cari au putut aparține până acum districtelor, comunelor sau comunităților de locuitori separate de noua frontieră. În caz de neînțelegere asupra traseului și asupra măsurilor de executare, cele două înalte părți contractante, se angajează să se adreseze unui al treilea guvern amic pentru a-l ruga de a desemna un arbitru ale cărei hotărâri asupra punctelor în litigiu vor fi considerate ca definitive.

Art. III. — Intre regatul Bulgariei și regatul Serbiei, frontiera va urma conform cu procesul-verbal hotărât de delegații militari respectivi și anexat la protocolul Nr. 9 din 25 Iulie (7 August) 1913 al conferinței din București, traseul următor:

Linia de frontieră va pleca dela vechea frontieră dela vârful de munte Palarico, va urma vechea frontieră turco-bulgară și linia de împărțire a apelor între Vardar și Struma, cu excepțiunea că vales înaltă a Strumitei va rămâne pe teritoriul sârbesc; ea se va încheia la muntele Belasice unde se va lega de frontiera bulgaro-greacă. O descripțiune amănunțită a acestei frontiere și traseul ei pe harta 1/200.000 a statului-major austriac sunt anexate prezentului articol.

(Urmează clauza de mai sus cu numirea comisiunii mixte în caz de neînțelegere.)

Art. IV. — Chestiunile relative la vechea frontieră sârbo-bulgară vor fi regulate conform cu înțelegerea intervenită între cele două înalte părți contractante în protocolul avut la prezentul articol.

Art. V. — Intre regatul Bulgariei și regatul Greciei, frontiera va urma conform cu procesul verbal hotărât de delegații militari respectivi și anexat la protocolul nr. 9 din 25 Iulie (7 Aug.) 1913 al conferinței din București.

Linia de frontieră va pleca dela noua frontieră bulgaro-sârbă pe creasta Belasico-Planina pentru a se încheia la îmbucătura râului acesta la Marea Egee.

Intre aceste două puncte extreme linia de frontieră va urma traseul indicat pe harta 1/200.000 al statului-major austriac și conform cu descripțiunea anexată la prezentul articol.

(Urmează clauza cu comisiunea mixtă în caz de neînțelegere.)

Este în mod formal stabilit că Bulgaria se dezistă de acum de orice pretenție asupra insulei Creta.

Art. VI. — Cartierele generale al armatelor vor fi imediat informate de semnarea prezentului tratat. Guvernul bulgar se angajează a readuce armata sa de a doua zi dela înștiințarea semnării tratatului pe picior de pace. El va dirija trupele sale către garnizoanele lor unde se va procede în cel mai scurt timp la retrimiteră diverselor rezerve la căminurile lor.

Trupele, a căror garnizoană se găsește situată în zona de ocupațiune a armatei a uneia din părțile contractante, vor fi dirijate spre un alt punct al vechiului teritoriu bulgar și nu vor putea merge la garnizoana lor obișnuită decât după ce zona de ocupațiune mai sus arătată va fi evacuată.

Art. VII. — Evacuarea teritoriului bulgar, atât cel vechiu cât și cel nou va începe imediat

după mobilizarea armatei bulgare și va fi terminată cel mai târziu în 15 zile.

În tot acest timp, pentru armata de operațiune română, zona de demarcațiune va fi indicată de linia Șistov-Levcea-Turski-Isvor-Glozene-Zletiza-Mirkovo-Arebo-Konak - Orhanlia-Mezdra-Vratza-Bercovitz-Lom - Dunăre.

Art. VIII. — În tot timpul ocupațiunii teritoriilor bulgare, diferitele armate vor păstra dreptul de rechizițiuni, plătind în numerar.

Ele vor avea libera întrebuințare a liniilor drumurilor de fier pentru transporturile trupelor și aprovizionările de orice natură, fără să fie locul la despăgubirea autorității locale.

Bolnavii și răniții vor fi sub păza ziselor armate.

Art. IX. — Indată ce va fi posibil după schimbul de ratificări a prezentului tratat, toți prizonierii de război vor fi înapoiți în mod reciproc.

Guvernele înaltelor părți contractante vor desemna fiecare comisari speciali însărcinați de a primi pe prizonieri.

Toți prizonierii în mâinile unuia dintre guverne vor fi predați comisarului guvernului căruia aparțin sau reprezentantului său autorizat în mod special, la locul care va fi fixat de părțile interesate.

Guvernele înaltelor părți contractante își va prezenta reciproc unul altuia, de îndată ce va fi posibil, după remiterea prizonierilor, cheltuielile direct suportate de ele pentru îngrijirea și întreținerea prizonierilor din ziua prinderii sau remiterii până în ziua morții sau predării lor.

Se va face compensații între sumele datorate de Bulgaria uneia din celelalte înalte puteri contractante și acelea datorite de aceasta Bulgariei și diferența va fi plătită guvernului creditor îndată ce va fi posibil după schimbul de socoteli arătate mai sus.

Art. X. — Prezentul tratat va fi ratificat și ratificările vor fi schimbate la București în termen de 15 zile sau cel mai curând posibil.

Pe credința cărora, plenipotențiarii respectivi au semnat și au pus sigiliile lor.

Făcut la București în a 28-a zi a lunii Iulie (a zecea zi a lunii August) a anului 1913.

Solemnitatea semnării tratatului.

— Corespondență. —

București, 11 August.

Duminecă la orele 9 și jumătate s'a deschis ședința solemnă în palatul ministerului de externe pentru semnarea tratatului de pace. Înainte de a se proceda la semnarea tratatului d. *Venizelos* a rostit între aplauzele delegaților următorul discurs:

„Sunt sigur de a fi interpretul sentimentelor unanime ale colegilor mei străini, exprimând Ex. Sale d. președinte *Maiorescu* viua noastră grațitudine pentru marea imparțialitate și perfectul tact cu care a prezidat delicatele lucrări ale acesei ilustre adunări.

Voiu adăuga, că aceste mari calități ale Excelenței Sale, nu le-am apreciat numai în cursul ședințelor noastre oficiale; am fost de asemenea foarte profund mișcați de sentimentele nobile și înalte de care ne-a dat numeroase probe în întrunirile private și negocierile oficioase, când, grație *sfaturilor sale luminate*, concesiunile făcute de o parte și de alta au determinat acordurile fericite stabilite în tratatul pe care l-am semnat.

De aceea meritul marelui opere îndeplinite revine în mare parte dlui președinte Maiorescu. Numele său va rămâne pentru totdeauna legat de pacea dela București și va fi rostit cu un profund și recunoscător respect de către popoarele creștine, pentru cari se deschide azi o eră de muncă și de liniște”.

D. *Titu Maiorescu* a răspuns următoarele:

„Sunt profund mișcat de amabilele cuvinte pe care le-ați rostit și de asentimentul pe care l-au găsit în sânul colegilor noștri. Dar înainte de orice mie îmi apartine a vă exprima recunoștința pentru binevoitorul concurs pe care mi

l-ați dat în scop de a înlesni opera comună și pentru indulgența pe care mi-ați dovedit-o.

După aceste discursuri s'a semnat tratatul în 5 exemplare.

In momentul când s'a pus prima iscălitură pe tratat, monitoarele române de pe Dunăre, forturile din jurul Bucureștilor și arsenalul înștiințate prin telegrafie fără fir, au vestit evenimentul prin 21 focuri de tun.

Terminându-se actul semnării d. T. Maiorescu a rostit următorul discurs des aplaudat:

„Înainte de a ne despărți, permiteți-mi a vă aminti că conferința noastră a ținut prima sa ședință Mercuri 17(30) Iulie și că azi Duminică 28 Iulie v., adică după 11 zile, marea misiune care era de-a aduce popoarelor pe care le reprezentăm binefacerile păcii, s'a îndeplinit.

Este evident, că un asemenea rezultat n'a putut să fie obținut decât prin zelul asiduu și înalta competență a membrilor acestei adunări.

Cred să îndeplinesc o datorie exprimând mulțămirea noastră particulare acelor dintre delegații noștri, cari au acceptat atribuțiuni speciale, cu deosebire colegilor noștri militari și redactorului textului tratatului de pace.

Mulțămesc în același timp în numele conferinței, secretariatul de neobosită aplicațiune cu care s'a achitat de sarcina sa delicată.

Să nu uităm de asemenea nici pe funcționarii cari au înlesnit formalitățile indispensabile operei noastre.

D-lor, putem să ne despărțim cu conștiința d'a fi făcut cum am putut mai bine, pentru a apăra interesele statelor pe care le reprezentăm și cu sentimentul că legăturile personale stabilite între noi în timpul muncii noastre comune, vor fi precursorile bunelor raporturi care se vor stabili între statele noastre. Declar închisă conferința dela București.”

Te-Deum la mitropolie.

La orele 12 s'a oficiat la mitropolie un Te-Deum, la care au luat parte M. S. regele Carol, M. S. regina Elisaveta, A. A. L. R. R. principesele Maria și Elisaveta, împreună cu suitele lor, miniștrii, membrii delegațiilor cari au semnat tratatul de pace, membrii corpului diplomatic, primarul Bucureștilor, generalii și ofițerii aflați în garnizoană, membrii curților de casație, de apel, conturi, precum și toți demnitarii înalți ai țării.

Serviciul divin a fost oficiat de mitropolitul primat Konon, asistat de toți diaconii mitropoliei. În decursul serviciului divin solemn mitropolitul a pomenit pe regii României, Greciei, Serbiei, Bulgariei și Muntenegrului împreună cu familiile lor și pe delegații păcii.

Prânzul de gală dela palatul regal.

La prânzul de gală dat Duminică seara în onoarea delegațiilor pentru pace la palatul regal au participat 56 invitați împreună cu membrii familiei regale și princiere.

În decursul mesei M. S. regele Carol a rostit următorul toast:

„Cu cea mai vie bucurie văd strânsi în jurul Meu pe domnii delegați ai statelor balcanice, cari au încheiat și semnat pacea în capitala României.

Această pace atât de fierbinte dorită de lumea întreagă, a cerut dintr'o parte un mare spirit de resemnare și jertfe dureroase — deși inevitabile — pentru a face să înceteze aceste lupte sângeroase, cari au dăinuit prea mult între popoare menite a se înțelege.

Aceste sacrificii vor fi totuși îndulcite prin ușurarea ce se va aduce tuturor celor cari suferă și prin speranța de a vedea că se deschide o eră de încredere reciprocă și de propășire pentru peninsula balcanică.

Nu exprim numai o dorință, dar chiar convingerea Mea că dacă statele noastre vor pu-

tea lucra libere la organizarea și dezvoltarea lor economică, nu vor lipsi să culegă în puțini ani, roadele bine cuvântate ale sfertărilor și înțelepciunii lor.

Această eră nouă, care nu depinde decât de noi spre a fi inaugurată, România cu deosebire o dorește în mod sincer și va contribui din toată inima spre a ușura înlăptuirea ei. Să facem urări ca să ne unim într'o acțiune comună pentru a atinge acest scop atât de nobil și atât de dorit, care va face să se uite un trecut intristător, și va pregăti căile unui viitor fericit. Popoarele noastre ne vor binecuvânta și noi vom fi bine meritat dela omenire.

Ca bătrân soldat nu Mă pot împiedeca de a mărturisii via Mea admirațiune pentru vâjșia, jertfa de sine și bravura ce au arătat vitejele voastre armate în timpul acestei lupte de aproape un an, care trebuie să asigure libera dezvoltare a țărilor noastre și să statornicească între toți un echilibru stabil.

Amintirea celor cari au plătit cu sângele lor opera de eliberare întreprinsă în comun trebuie să fie cinstită cu simțenție ca o pioasă datorie de recunoștință.

Eu sunt adânc încredințat că pacea care s'a încheiat va fi statornică și că cu ajutorul lui Dumnezeu ea va fi un prim pas către acea înțelegere mănoasă care va cruța popoarele voastre de noui încercări și le va da ajutor să se ridice după acele prin care au trecut.

Dorința Mea cea mai scumpă este de a vedea stabilindu-se și menținându-se între România și regatele peninsulei balcanice relațiunile cele mai prietenești în interesul nostru al tuturor.

Pătruns de aceste simțențe beau în sănătatea Majestaților Lor Auguștii voștri Suverani și rog Divina Providență să întindă ocrotirea și binefacerile sale asupra regatelor Lor.

Trăiască Majestațile Lor Auguștii voștri Suverani!”

Suprafața și populațiunea țărilor balcanice după războiu.

București. — În urma noului războiu care s'a terminat prin încheierea păcii din București,

Bulgaria, care avea în trecut o populațiune de 4.300.000 locuitori pe o întindere de 96.300 chlm. pătrați, va avea 5 mil. de suflete, pe o întindere de 125 mii chlm p.

Serbia, care avea o populație de aproape 3 mil. de suflete și o suprafață de 48.000 chlm. p., va avea 4.200.000 locuitori, pe un teritoriu de 91.000 chlm. p.

Grecia capătă avantajii mai mari decât toate celelalte state beligerante. Dela o suprafață de 64 mii 500 chlm. p., cât avea înainte ea va avea 120.000 chlm. p.; populațiunea ei, dela 2 mil. 700.000 oameni, ajunge la 4 mil. 700.000 suflete.

Muntenegrul, dela 9000 chlm p., cât avea înainte, va avea azi 17.000 chlm. p., adică aproape îndoit; populațiunea a sporit, în aceeași proporție de la 300.000 suflete la 600.000 suflete.

România, întinderea ei se sporește cu 7.500 chilometri pătrați, România are astfel, azi, o suprafață de aproximativ 140.000 chlm. p., și o populațiune de aproape 8 milioane locuitori.

Dacă Bulgaria n'ar fi făcut război aliaților săi, ar fi avut peste teritoriile ce obține acum încă o suprafață de aproape 25.000 chlm. p., din care 15.000 iau Sârbii și 10.000 iau Grecii.

Dacă adăugăm și cei 7.500 chlm. p. cedați României, avem un total de pierdere pentru Bulgaria de aproximativ:

32.000 chlm. pătrați.

Distincțiuni.

București. — *Oficiosul german „Reichsanzeiger”* a lăsat că împăratul Wilhelm a conferit președintelui consiliului român, d. Maiorescu, marea Cruce a Ordinului Vulturului roșu.

D. Titu Maiorescu a primit dela ministrul

Angliei Grey o călduroasă telegramă de felicitare pentru succesul conferinței dela București.

D. Venizelos, primul ministru al Greciei, a primit o depeșă a regelui Constantin, anunțând că pentru fericitul rezultat obținut prin modul cum s'a încheiat pacea la București, și pentru a-i exprima toată înalta sa satisfacțiune, i-a decernat *Marele Cordon al ordinului Măntuitorului*, cea mai înaltă distincțiune greacă.

De notat că d. Venizelos n'avea încă nici o decorațiune.

Aflu că M. S. regele României va acorda de asemenea delegaților diferite distincțiuni.

Schimbul de telegrame între regele României și împăratul Germaniei.

București. — Iată telegramele schimbate între împăratul Wilhelm și regele Carol, cu prilejul încheierii păcii:

„După multe dificultăți, încheierea păcii e asigurată și slavă Tie, va fi definitivă. În momentul de față, gândul Meu se oprește la Tine și îți mulțămesc din toată inima pentru amicitia și simpatia Ta, mai ales în zilele aceste atât de grave.”

Carol.

Împăratul Wilhelm a răspuns din Swinemünde, de pe bordul yachtului Hohenzollern următoarele:

„Depeșa sosită azi noapte a fost o mare bucurie pentru Mine. Te felicit în mod sincer și cordial de frumosul succes pe care poporul Tău și toate statele beligerante, precum și întreaga Europă îl datoresc politicii Tale de adevărat bărbat de stat. În același timp e o mare satisfacție pentru Mine, că Mi-ai spus că am putut contribui și Eu la scopul atins. Să dea Dumnezeu să-ți păstreze o viață lungă pentru fericirea țării Tale. Cu amicitie și admirație Mă bucur de cooperarea noastră comună într'un scop de pace.”

Wilhelm.

Regele Greciei ordonă sărbătorirea păcii.

Atena. — Regele Constantin a ordonat telegrafic ca toate forturile, dela Dardanele până la Salonic și lanina și până la Adriatică să celebreze marea zi de Duminică prin 101 tunuri.

Presa cere ca regele învingător să reîntre în capitala sa și ca el să fie celebrat cu strălucirea demnă de gloria dobândită de suveran. Întreaga țară va trebui să serbeze bucuria națională pentru primirea unui mare rege.

Bulgaria demobilează.

Sofia. — Guvernul bulgar a remis Sămbătă reprezentanților puterilor o notă informând că a dat delegaților săi din București instrucțiunile necesare spre a semna preliminarele de pace, iar ca dovadă nouă a iubirii sale de pace, a hotărât să procedeze imediat după semnarea tratatului la demobilizarea armatei și aceasta cu tot pericolul mai amenințator ca nici odată a unei invazii turcești în Bulgaria sudică.

Această hotărâre a guvernului se datorește convingerei sale adânci că puterile cari au intervenit ca mediatore pentru adoptarea liniei Midia-Enos ca graniță, nu vor lipsi să precizeze la justa lor valoare sentimentele pacifice ale Bulgariei și vor impune Turciei respectul tratatului din Londra, intervenit sub auspiciile lor și vor preveni o invazie turcă care ar aduce teroare și devastare complectă. Guvernul bulgar a adresat în acest sens un apel stăruitor pe lângă puteri.

Demobilizarea armatei române.

București. — Desconcentrarea și demobilizarea armatei române se va face în ordinea următoare:

Toți rezerviștii din toate trupele fără nici o deosebire, vor fi demobilizați și trimiși la vetrele lor.

Întâi cei mai slabi; vor urma apoi soldații căsătoriți și părinții de familie; soldații fără

Ka 12.

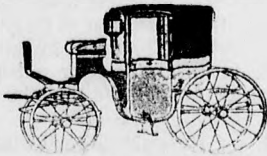
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețulent gratis și franco. — *Cară funebre*, felurile căruțe >landaner< cu prețuri moderate.

copii, cei necăsătoriți având o familie în sarcina lor, și în fine necăsătoriții fără familie.

Trupele, cari se găsesc pe teatrul de operațiuni vor primi ordinul telegrafic de a se retrage spre Dunăre, unde ele vor fi supuse unei observațiuni medicale de 5 zile, înainte de a trece fluviul.

Numai trupele corpului I. și II-lea de armată vor trece Dunărea; acele ale corpului III. de armată se vor înapoia la Brăila și Galați pe apă.

Trupele de rezervă, cari se găsesc grupate în jurul capitalei, și al căror număr trece peste 60,000 oameni, vor fi desconcentrate începând de astăzi.

Pacea dela București nu va fi revizuită.

Petersburg.—Declarațiile plenipotențiarilor Austriei și Rusiei făcute conferinței din București arată de pe acum imposibilitatea revizuirii, căci dacă ambele state ar dori să favorizeze Bulgaria, Austria vrea s'o facă în dauna Serbiei pe când Rusia cere ca teritoriul dat Serbiei să rămână neatins.

Viena.—„Mittags-Zeitung” află din Berlin că Germania nu e nici decum dispusă să susție cererea revizuirii tratatului, Germania neavând nici un interes să modifice granițele stabilite de cei interesați.

Totodată monarhia a fost făcută atentă să abandoneze în stârșit politica ei greșită și mă bine să-i revizuiască politica proprie internă și externă.

Paris.—Ziarele de aici vorbesc despre noua înfrângere diplomatică a Austriei, care va avea probabil pe contele Berchtold ca victimă.

„Le Temps” află din Viena că situația lui Berchtold e distrusă și e expus atacurilor ministerului de războiu.

„Echo de Paris” afirmă că Franța nici nu se gândește la revizuirea tratatului și nici diplomația franceză nu s'a ocupat de această chestiune.

Manifestul regelui Greciei către armată.

Salonic.—Regele Constantin a adresat armatei și flotei următorul manifest:

La București s'a semnat procesul-verbal, care determină noua frontieră între Grecia și Bulgaria.

Frontierele noastre la Nord și la Est încep dela muntele lacului Prespa, străbat câmpia dintre Monastir și Florina, urmează munții la Sud de Morihooov, la Nord de Magleno și la sud de Ghevgheli între Doiran și stația de cale ferată, străbat lacul Doiran, urcă dealul Beles, trec pe lângă Cule și Demir-Hissar, urcă muntele Tzigneli la sud de Melenico și Nevrocop, cuprind o mare parte a teritoriului dela est și râul Nestos, lăsând orașul Xanti și sfârșit la gura râului Nestos.

Ofițeri, subofițeri, soldați și marinari, sunteți făuritorii noii Grecii, mărtaș prin sângele vostru, prin lipsurile și greutățile ce ați îndurat. Curajul și perseverența voastră au lăcut Grecia mare, respectabilă, glorioasă în lumea întreagă. Mi-se strânge inima când mă gândesc că un mare număr din bravii mei războinici nu pot să-mi audă cuvintele, dar sângele lor nu s'a vărsat în zădărnice. Amintirea eroilor noștri căzuți să ne fie vecinică; iar vouă, cari ați supraviețuit, vă exprim admirația mea pentru isprăvile voastre. E o mândrie să fii seful unei asemenea armate și flote. Am ordonat ca să se deosebesc medaliile acelor cari au luat parte la cele două războaie. Dar mai presus de orice medalie și recompensă, sunt sigur că e în inima fiecăruia sentimentul de a fi făuritor o Grecie mare, ceia ce este cea mai bună recompensă.

Dar opera nu e încă sfârșită. Trebuie ca Patria să devie tare, foarte tare, și eu voi lucra cu stăruință în acest scop, ajutat de toți acei cari vor rămâne sub drapel cu același devotament ca și pe câmpul de luptă.

Când vă veți întoarce la vatră cu dreptul simțământ al mândriei pentru triumful ce a-ți repurtat, duceți cu voi hotărârea nestrămutată de a face ca Grecia să fie mill-tărește foarte puternică, respectată de prieteni și temută de dușmani.

Trăiască armata elenă! Trăiască flota elenă!

Constantin.

Demersul puterilor la Constantinopol.

Petersburg.—In chestia Adrianopolului a intervenit între puteri un viu schimb de vederi asupra compensațiilor cari trebuiesc acordate Turciei. Până acum puterile au căzut de acord

în principiu ca toate compensațiile să se producă în dauna Bulgariei. Este probabil că rectificarea de frontieră să se facă dealungul fluviului Marița și Ergene.

Puterile au respins cererea Turciei în chestia urcării taxelor vamale.

Paris.—„Echo de Paris” afirmă că demersului puterilor la Constantinopol nu trebuie să i se dea mare importanță. Unii dintre ambasadori remițând marelui vizir nota puterilor, n'au găsit de cuviință să-i repete și verbal că acestea doresc respectarea tratatului din Londra.

Se zice că Germania a făgăduit Turciei ajutor în chestia Adrianopolului.

Berlin.—In chestia Adrianopolului, Germania nu e dispusă să întrebuinteze represalii contra Turciei. Demersul la Constantinopol, nu va avea succes, căci nici Rusia nici Franța nu doresc să exercite o presiune asupra Turciei.

Turcia nu cedează.

Budapesta.—„Pester Lloyd” află din sursă vieneză că Poarta are o atitudine hotărât negativă față de demersul reprezentanților puterilor cu privire la evacuarea Adrianopolului. La Sofia domnește teama că armata turcească va înainta până în capitala bulgară.

Constantinopol.—Vineri a avut loc un consiliu de miniștri extraordinar, pentru a redacta răspunsul Porții la nota remisă de puteri în chestia Adrianopolului. La consiliu au participat toți membrii cabinetului. Părerea generală a fost că o cedare a Porții în această chestiune e imposibilă.

Răspunsul Porții va fi remis reprezentanților marilor puteri, verbal.

Marele vizir va invita la d-sa pe toți ambasadorii și le va arăta, în parte, motivele cari determină guvernul otoman să persiste în stăpânirea Adrianopolului.

Opinia publică și armata cere ca Adrianopolul să rămână în posesiunea Turciei și guvernul ar provoca grave complicații interne, procedând contra acestor dorinți.

Morții pentru patrie!

București, 11 August n.

Pacea s'a încheiat.

Acțiunea militară a României, ca și acțiunea ei diplomatică, sunt încununată azi de succesul cel mai strălucit. Fiii României au dat dovada unui patriotism cald și a unui sublim simț al datoriei. La chemarea patriei au alergat fără șovăire, punându-și speranța în Dumnezeu, în arma pe care o aveau în mână și în bărbăția pe care neamul nostru a dovedit-o de când e pe lume.

Avântul cu care fiii României s'au dus la datorie, — la moarte, — ne-a dovedit nouă și întregii lumi că avem dreptul la viață; pentru că merită să trăiască numai acei cari nu se tem de moarte.

România și-a spus cuvântul și, sprijinită pe brațul tare al copiilor ei, a făcut ca acest cuvânt al ei să fie respectat dela început și în întregime.

Astăzi când dreptul nostru la viață e recunoscut și când satisfacțiune întregă s'a dat dreptelor noastre cereri, trebuie să vorbim despre acei cari cu prețul vieții lor au asigurat această izbândă, trebuie să vorbim despre morții pentru patrie.

Ministerul de război comunică numele cătorva din acești fii scumpi.

Marele cartier general anunță următoarea situație a armatei de operațiuni până la 26 Iulie v. 1913:

Cazuri cu fenomene holerice	399
Cazuri numai suspecte	425
Decese din holeră	129

Decese din cauze diferite	6
Totalul deceselor	135

Primul buletin nominal al ofițerilor încetați din viață:

1. Sublocotenentul de rezervă Ștefan Hrubeș, din reg. Olt. nr. 5.
2. Medicul ajutor Solomon Herman, dela ambulanta diviziei a 3-a.
3. Căpitanul Gheorghe Panaitescu, comandantul companiei a 4-a de telegrafie.

(Pe cale particulară sunt informat că medicul ajutor S. Herman, dela ambulanta diviziei a 3-a, a murit de holeră. Căpitanul Gh. Panaitescu, comandantul companiei a 4-a de telegrafie, a murit în urma boalei de inimă de care suferea mai de mult. — N. Cor.)

Al doilea buletin nominal al celor încetați din viață:

1. Nicodim Gheorghiu, caporal, reg. 6 inf., a murit de septicemie, în spit. de evacuare al corp. II. de armată.
2. Gheorghe Tecariu, soldat, reg. 12 inf., a murit de peritonită, în drum spre Bregere.
3. Ichim Dobre, soldat, reg. 49 inf., a murit de holeră în Plevna.
4. Vasile Budean, soldat, reg. 8 roșiori, înecat în Dunăre la Bechet.
5. Marius Teodorescu, soldat, bicicl. det. div. I. cav., ucis cu ocazia recunoașterii dela Bal-Marevo.
6. Dumitru Sârbu, soldat ordonant⁵ reg. 9 roșiori, împușcat din imprudență.
7. Gheorghe Obreja, soldat ordonantă, reg. 6 roșiori, mort de holeră la Ferdinandovo.
8. Ioan Papalea, sold. ord., reg. 1 v., mort de holeră la Berkovitză.
9. Ion Morariu, sold. ord. reg. 1 v., mort de holeră la Berkovitză.
10. Tudor Dumitrache, reg. 10 roșiori, mort de plagă prin armă de foc, în regiunea abdominală prin accident la Corabia.

Al treilea buletin nominal al celor încetați din viață:

1. Vasile Jurist, soldat completaș, reg. 40 inf.
2. Dumitru Chiriță, sold. compl. reg. 39 inf.
3. Ion Stancu, soldat activ reg. 6 călărași.
4. Dumitru Soare, soldat activ, reg. 23 inf.
5. Grigore Șerbanescu, sold. activ reg. 34 inf.
6. Ion Vasile, sold. compl., reg. 39., mort de febră tifoidă.

Direct. serv. supravegh. știrilor
Colonel Lupescu.

A muri pentru patrie! Inima noastră, a tuturor, cunoaște durerea și sfîntenia cuprinsă în aceste cuvinte.

Numele căzuților la locul de cinste sunt nume cari s'au scris cu litere de aur în cartea neamului. Amintirea acestor scumpi viteji va trăi pururea în inimile noastre și va fi pildă vie pentru generațiile viitoare. Căci viața se câștigă prin moarte.

Părinților, soțiilor și copiilor cari privesc departe, cu ochii plini de lacrimi, în aceste zile în cari inimile altora tresaltă și ochii le privesc senini, lor le trimitem mângăiere, venită din partea neamului întreg:

— „Nu-i plângeți! Ei trăiesc în inimile noastre, ale tuturor. Au murit pentru patrie. Și în fața morților pentru patrie te descoperi cu respect, dar nu plângi.

M. Negru.

Pregătiri pentru adunarea generală a „Astrei”.

— *Dela corespondentul nostru special.* —

Orăștie, 11 August 1913.

Situația financiară e destul de grea, situația economică însă și mai grea. O simt toate ținuturile locuite de Români în urma ploilor și inundațiilor continue. De aci se vede a se fi ivit ideea ca serbările naționale ale celor două societăți culturale ale noastre să se contramandez.

Centrala „Asociațiunii” s'a declarat contra amânării și în urmare și comitetul despărțământului Orăștie în ședința din zilele trecute s'a declarat pentru ținerea serbărilor aci, cu atât mai vârtos că adunarea Asociațiunii era încă în 1912 să se țină în Orăștie, dar se amânase în urma serbărilor împreunate cu desvâlirea bustului G. Barițiu în Sibiu.

În liniamente generale s'a decis ca cu ocazia serbărilor ce s'au fixat pe ziua de 1/14 Septembrie e. să se aranjeze o expoziție. La aceasta expoziție își vor da concursul Reuniunea meseriașilor de aci, reuniunea economică din loc și atelierul de țesătorie din Orăștie. Aceste trei instituțiuni avem nădejde ca pe lângă tot timpul critic de azi, să facă cinstite Orăștiei și jurului în ale industriei, în ale economiei de câmp și în ale țesătoriei de casă. Atât meseriașii, cât și atelierul de țesătorie sunt deja în plină lucrare în vederea expoziției.

Cu ocazia serbărilor Reuniunea română de cântări de aci va da un concert. Aceasta Reuniune, în luna Mai e. angajase ca dirigent pe tenorul Ionel Rădulescu, sub conducerea căruia la Sânziene a dat un splendid concert. Dirigentul a plecat cu armata mobilizată a României. Reuniunea însă a angajat dirigent nou pe dl Aurel Medrea din Hațeg, elev al conservatorului din Viena. Sub conducerea acestuia se țin probe regulate și se speră să avem un concert în toate punctele bine succes. Vom avea ca solistă și pe un a din cântărețele cunoscute ale neamului, precum și un solist bine apreciat.

Cu ocazia serbărilor vom avea și o petrecere populară. Tărani și țărance din loc și jur ne vor reprezenta jocurile, obiceiurile și portul din partea locului.

Pentru acoperirea cheltuielilor împreunate cu serbările institutul Ardeleana a dat încă din primăvară următoarele ajutoare: Reuniunii meseriașilor C. 1000, Atelierului de țesătorie C. 500, Reuniunii de cântări C. 600, — pentru cărți la popor C. 750. Reuniunea economică a primit încă în anii trecuți o fundațiune mai mare, dela institut, așa că din aceea își acoperi spesele cu participarea la expoziție.

Cam acestea sunt în general pregătirile ce s'au făcut pentru serbările din toamnă ale Asociațiunii. Sperăm că pe lângă toate împrejurările nefavorabile să fie totuși bine cercetate fiind Orăștia un centru destul de cunoscut și geografice bine situat.

Vom înfrunta necazurile noastre economice, dar vom avea mulțămirea să serbăm cu toții la un loc, deși nu formal, dar în inimi succesul strălucit al fraților noștri, cari au uimit lumea întreagă. Aceasta ne va fi o bună răsplată și ne va da îndemn de a spera și timpuri mai bune...

De aci înainte vom informa publicul în continuu asupra pregătirilor ce se mai fac pentru serbările noastre.

Coresp.

Nota Red. Am revenit și noi asupra părerilor lansate din unele cercuri bisericești în scopul amânării adunării generale și vom arăta, într'un număr viitor motivele pentru cari adunarea generală a Asociațiunii nu e bine să se amâne.

INFORMAȚIUNI

Ara. 12 August n. 1913.

„Ca mâni va bate ceasul”... *Frumoasa poezie pe care o publicăm în fruntea foietonului nostru de azi a apărut în numărul din urmă al revistei „Flacăra” și socotim că e cea mai admirabilă versificare a profundelor sentimente ce ne stăpânesc azi pe toți. Felicităm pe prietenul nostru Z. Bârșan pentru această profundă inspirație...*

Condeiu istoric. Cetim în numărul de Duminecă al ziarului „Dimineața”: S'a anunțat prin ziare că dl *Constantin G. Dissescu*, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, a oferit dlui Titu Maiorescu, președintele congresului păcii, condeiu de care se servea răposatul Lascăr Catargiu pentru a servi la semnarea tratatului de pace din București.

Iată însă că lucrul se complică.

Marele ziar londonez „Daily Telegraph”, în numărul sosit Vineri, spune că tratatul de pace din București va fi încheiat cu un condeiu automat al dlui *Dr. E. I. Dillon*, corespondentul special al aceluși ziar. „Daily Telegraph” observă cu acest prilej că și tratatul de pace dela Portsmouth, între Rusia și Japonia, a fost semnat de către contele Witte la 5 Septembrie 1905, tot cu același condeiu al dlui *Dr. E. I. Dillon*, care va servi acum la semnarea tratatului din București. Acest condeiu va fi apoi restituit proprietarului său.

Probabil că pentru evitarea unui conflict de natură să întârzie semnarea păcii, se va ajunge la o tranșacție: delegații României vor semna cu condeiu oferit de dl *C. G. Dissescu*, iar delegații balcanici cu acel al dlui *Dr. E. I. Dillon*.

Jandarmi criminali. *Incă o crimă de înregistrat la catastrofa crimelor comise de jandarmia ungurească în dauna vieților românești. Cazul s'a întâmplat în Hațeg. Joi seara (7 Aug. n.) căm pe la 10 ore doi jandarmi venind din patrulă au întâlnit pe doi Români pașnici de-acolo: Marcu Diniș și soldatul în armata austro-ungară Nicolae Ivașcu, cari mergeau discutând voioși pe stradă. „Domnilor” jandarmi însă se vede, că nu le-a plăcut vorba românească, deoarece i-au provocat într'un mod brutal pe cei doi să înceteze. De aici se produce apoi un violent schimb de vorbe. Atunci un bestial jandarm nici una nici două, ci se repede la soldatul Ivașcu și îi trage două palme. Cei doi Români indignați de procedeu brutal al jandarmilor, — după ce au mers vre-o zece pași — se întorc la jandarmi și îi trag la răspundere pentru fapta lor. Atunci aceștia încep să lovească cu puștii în ei; Români nu se lasă, ci încearcă să desarmeze pe bestie cu pene de cocoș în pălărie. După o luptă de zece minute se despărțesc. Jandarmii se duc la casarmă luându-l între ei și pe Diniș și vorbind cum se cade cu el. După ce au mers vre-o treizeci de pași Diniș se întoarce la tovarășul său iar jandarmii merg drept la casarma lor, unde îi alarmează și pe ceilalți și apoi o hoită de jandarmi pornesc să „cerceteze cazul”. De fapt ei au răscoltit tot Hațegul românesc făcând „perchiziții domiciliare” pe la toți Români sculându-i din somn și răscolindu-le până și curtea. Ajungând acasă la Diniș, pe acesta nu-l află acasă, fiind dus la câmp deoarece era păzitor de câmp. Jandarmii îl așteaptă și când acesta sosește acasă tăbărăsc cu toții cu baionetele asupra lui. Diniș, ca să-i sporească trage un foc în aer cu revolverul de serviciu. Atunci jandarmii simplaminte năvălesc asupra lui și îl omoară prin împunsături de baionete, iar cadavrul i-l țin acolo în poartă — unde căzuse împuns de baionetele lor asatine — trei zile, până ce a venit comisia de la secționat.*

Iată cât sunt de ascuțite și gata de omor baionetele jandarmiei ungurești; atunci când e vorba de o viață de valah...

O ședință importantă a consistorului arhidiezan dela Sibiu. Consistorul arhidiecesan din Sibiu, întrunit ieri, Luni, în ședință plenară, a aprobat planurile și preliminarul de spese pentru clădirea și reparația seminarului Andreian, dând

lucrarea în întreprindere arhitecților Dușon și Leuca pentru suma de 252.000 cor. A luat la cunoștință concesiunea de clădire dată pentru gimnaziul din Brad; a decis darea zidirii în întreprindere prin licitație publică, și a manifestat sentimentele de recunoștință față de marele binefăcător Vasile Stroescu, care a făcut posibilă această clădire atât de importantă pentru noi Români prin marinosul dar de 100.000 cor.

A hotărât aplicarea pragmaticei de serviciu, votată de sinodul din acest an, asemnând salariile funcționarilor, profesorilor seminariali și în parte și pe ale protopopilor, cu ziua de 1 lufie a. e.

Cor.

Autorul monografiei cetății Silistra — distins de Maj Sa regele Carol. *Directorul atașat al liceului român-francez Clinciu-Popa din București, d. G. Popa Lisseanu, a scos de curând în editura „Minervei” monografia cetății Silistra (Dârstorul). Pentru valoroasa lucrare M. Sa regele Carol a distins pe d. Popa-Lisseanu cu medalia „Bene merenti” cl. I.*

Distincțiunea aceasta este o recompensă pentru bogata activitate a dlui Popa Lisseanu în domeniul istoriei, scriind până acum mai multe opere de valoare.

D. Popa Lisseanu a trimis și bibliotecii redacției noastre un exemplar din monografia Silistrei.

Concedierea rezerviștilor din Bosnia. *„Militärische Rundschau” aduce știrea că în ministerul de război s'au luat măsuri pentru concedierea definitivă în cele mai apropiate zile a rezerviștilor dela trupele din Bosnia, Herțegovina și Dalmația, după ce și statele balcanice își demobilizează armatele. Desigur că realizarea acestor știri va fi întâmpinată cu bucuria cea mare de întreaga populație monarhică.*

Moștenitorul de tron în Ischl. Ieri, dimineața moștenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand a sosit la Ischl însoțit de șeful biroului său militar, colonelul de Bardolff. La gară moștenitorul de tron a fost întâmpinat, din însărcinarea M. Sale monarhului, de aghiotantul major de Walluschek.

La orele 11 înainte de amiază M. Sa monarhul l-a primit în audiență pe moștenitorul de tron. La audiența aceasta, care a durat o oră și un sfert, arhiducele-moștenitor s'a prezentat în uniforma regimentului 4 de dragoni, al cărui proprietar a fost numit nu de mult de către M. Sa.

După prânzul familiar, la care arhiducele a participat împreună cu colonelul de Bardolff, moștenitorul de tron l-a primit în audiență pe locțiitorul șefului biroului de cabinet al M. Sale monarhului, pe generalul-majorul Marterer.

La orele 4 și jumătate, arhiducele-moștenitor a plecat însoțit de colonelul Dr. Bardolff cu automobilul de curte la Salzburg, de unde s'a dus cu trenul îndărăt la Blihbach.

Un măr înflorit a doua oară — până nu i-s'au copt fructele prime. D. dr. Ștefan C. Pop ne comunică această veste senzațională din lumea arborilor: în podgoria dsale din Măderat un măr a înflorit a doua oară până nu i-s'au copt încă fructele de pe urma primei înfloriri. Iată un fenomen din lumea arborilor produs de îndelungata vreme ploioasă.

Clopotul din Sebastopol. În războiul crimele armata franceză a făcut pradă de război un puternic clopot, ornat cu o bogată auritură. Clopotul acesta a fost dus cu acel prilej la Paris, și a fost așezat în biserica Notre Dame, unde era păzit ca unul dintre cele mai scumpe clemente până în ziua de azi. De când relațiile dintre Franța și Rusia au devenit amicale, guvernul rusesc a cerut în repetite rânduri dela guvernul francez ca să reinapoeze Rusiei acest clopot istoric, dar toate rugărilor până acum au fost zadarnice. Nu de mult guvernul francez s'a înduplecat în sfârșit totuși și i-a promis ambasadorului rusesc, Isvolskij că va satisface aceasta dorință a Rusiei. Alaltăieri în liniștea cea mai mare a fost scos din Notre Dame acest clopot de o greutate de 3000 chilograme și acum se află în drum spre Sebastopol.

O telegram
a închis gra
roșu pe m
holeră. Că
ratină tim
permite nu
roșu s'a si
de persoan

Sunt fără m
Sunt cruzi d
Cu-aceștia p
Tot crud și

Așa fu Maio
(Pe-amicu C
Așa-i Drago
Ca ei și Lov

Dar decât to
Are Ardealu
Ce-i drept E
La gât legat

Dar n'a dat
Deși visează
Dar domnil
Zici, tralul l

Ai fost vreo
Acolo cină
Unu-a 'nvăț
Și după Se

E grav (și
Dar are-agi
Iar celalalt
El vrea să

În el își ar
Frumosu-l
Dar uneori
Și pentru s

E maestros
Rodin par'
El scrie inf
Dar prea a

Dar Doam
Nu-s critic
Nimeni nu
Din simple

Ci poate, c
Își esersa
Deci, o, po
De critica

E ceva pr
De nu cer
Dar mai a
De nu al

Sau ca să
Îți dau un
Stupid că
Altecum su

Spune, că
Un teatru
Spune, că
Că în rap

Că Leono
Cu ele 'n
Aceste, v
De vrea

De stai cu
Și laudă-
Dacă arti
Tu spune
Ce zici b
Cât despr

România a închis granițele dinspre Ungaria.

O telegramă din Brașov anunță că România a închis granița atât la Predeal cât și la Turnul roșu pe motivul că în Ungaria e epidemie de holeră. Călătorii la Predeal sunt puși sub carantină timp de 5 zile iar la Turnul roșu nu i se permite nimănui să treacă granița. La Turnul roșu s'a sistat afară de comunicația trenurilor de persoane și transportul de mărfuri.

Din carnetul unui boem.**Cel mai severl criticl — polițistul unguri.**

Sunt fără milă hoții, cărțași, asasinii,
Sunt cruzi din cale-afară toți dușmani luminii...
Cu-aceștia pe o treaptă i-adescoți muerea,
Tot crud și fără milă fu 'n Critici Domnu Gherea,

Așa fu Maiorescu, așa-i Ibrăileanu...
(Pe-amicu Capuținăr l'a înhățat armeanu)...
Așa-i Dragomirescu și Densușian Ovid
Ca ei și Lovinescu-i de glorie avid...

Dar decât toți aceștia, mai cruzi și mai giganti...
Are Ardealul nostru doi ne'ntrecuți savanți...
Ce-i drept bizarul Solus e mare, dar greoi...
La gât legată, poartă iocana lui Tolstoi...

Dar n'a dat nici când proba unei voințe slabe,
Deși visează vremea să umble 'n patru labe
Dar domnil cel din urmă sunt fală în Ardeal...
Zici, tralul lor? Minune, ceva paradoxal!

Ai fost vreodată în birtul „La cele opt culturi”?
Acolo cină vecinic celebri auguri...
Unu-a 'nvățat la München... e foarte-obiectiv
Și după Sertok Holmes e 'ntâiul detectiv...

E grav (și Doamne tartă-l) în toată forma chel,
Dar are-agilitate ca un Mefistofel!
Iar celalalt e sdravăn, cu multe aspirații
El vrea să dea viață, acestei slabe nații...

În el își are culbul un mare ideal...
Frumosul stil e splendid „muzeu național”
Dar uneor l'incântă, îi place mult măcelul...
Și pentru satisfacție el practică duelul...

E maestros la umbrel, de crezi că-l căpitan...
Rodin par'că-l cioplise c'un uriaș ciocan...
El scrie informații nespuse de culturale...
Dar prea are mania de-a lăsa lumea la vale...

Dar Doamne, toți aceștia și lângă ei sofiștii
Nu-s critici așa aspri, cum sunt, vai! polițistii!
Nimeni nu cred c'ajunse cu ei în așa ceartă
Din simplele motive de-aprecieri în artă!

Ci poate, când la teatru era ceva frivol
Își esersa poliția severul ei control...
Deci, o, poezi, o critici, Zamolxe vă ferească
De critica ce-o face poliția ungurească!...

E ceva prost? N'ai dreptul să spui nici un cuvânt,
De nu eeri al poliției suprem consimțământ.
Dar mai ales la teatru alcea în Arad
De nu al gentileța te și coboară 'n iad...

Sau ca să zic mai bine să flu și mai senin,
Îți dau un quartir gratis în cușcă 'n Seghedin...

Stupid când joacă-actorii, spune c'a fost splendid
Altecum sublimii critici te 'nhață și te 'nchid...

Spune, că 'n lumea mare, ți-e dat să 'ntâlnești rar
Un teatru de renume, cum este cel maghiar,
Spune, că ei într'una dau cea mai grea dovadă
Că în raport cu dânsii, Novelli-i limonadă...

Că Leonora Duse și altele ca ea,
Cu ele 'n compartie nu fac nici o para.
Aceste, vezi, le spune, de vrei să-ți dea pace,
De vrei cu poliția, de-aici, să n'ai a face!

De stai cu ei de vorbă, aprobă-i într'u toate,
Și laudă-i cu vorbe extrem de-esagerate...
Dacă o artistă are nas cât o călărabă
Tu spune-i că-i sublimă și-apoi vezi-ți de treabă...
Ce zici bre, Capuținăr știu că mă bați pe umăr!...
Cât despre continuare? Voiu da-o într'alt număr!

Troscoțil Spârlosu.

Bibliografie.

„Anuarul Băncilor Române pe anul 1914.”
Anul XV. Redactor: Constantin Popp. Tiparul
Tipografiei Arhidiecezane 1913.

În zilele acestea a apărut în editura „Solidarității” și în extensiune de 15 coale tipar formatul de până-acum, cunoscutul șematism al institutelor de bani române (societăți pe acți și însoțiri etc.)

Partea calendaristică, ce de un șir de ani a format coala I a acestei publicații lipsește de astădată din „Anuar”, ceea ce a făcut posibil — precum anunță redacția într'un cuvânt înainte către abonenți — ca „Anuarul” să ajungă cu 3 luni mai de timpuriu ca în trecut — în mâinile publicului, ceea ce are marele avantaj că șematismul rămâne timp mai îndelungat în foloșința cercurilor interesate.

„Anuarul Băncilor Române pe anul 1914” cuprinde pe 15 coale datele dela 146 de institute de bani (soc. pe acții), dela „Banca gen. de asigurare”, dela 60 de însoțiri de credit și dela 14 societăți comerciale, însoțiri de consum și alte întreprinderi, în total datele dela 221 de întreprinderi românești, indicând la fiecare: firma, în toate limbile improtocolate, sediul (comitatul) Nr. telefonului, calitatea de membru al „Solidarității”, anul fondării, capitalul social, prețul acțiilor, dividendă pe ultimii 3 ani, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei și foile oficiale ale societății. Mai departe: numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghiere și al funcționarilor, bilanțul și contul profit și pierdere pe anul 1912, distribuirea profitului net și al cuotei de binefacere.

Un capitol special cuprinde însoțirea băncilor noastre „Solidaritatea”, cu o listă alfabetică a membrilor acestei însoțiri, scopul urmărit de ea, condițiile de primire, numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghiere și lista revizorilor experți, în fine bilanțul pe 1912 al însoțirii. După o tabelă a „Dividendelor băncilor române pe anul 1912”, urmează două sumare: unul după sediu (al societăților pe acții), arătând în cari orașe ce întreprinderi sunt și altul alfabetic, cuprinzând toate întreprinderile din șematism. „Anuarul” se încheie cu un „Bilanț general al băncilor noastre pe 1912” arătând cifrele dela 148 de institute de bani.

Prețul „Anuarului” legat în pânză elegantă este cor. 4.— plus porto 30 fil., total deci cor. 4.30 și se poate procura dela Administrația „Revistei Economice” în Sibiu — Nagyszeben.

Primum la Redacție:

Isidor Ieșan: „Secta Paterenă în Balcani și în Dacia Traiană, împreună cu Istoria Balcanului până la ocuparea lui definitivă prin Osmani”. Un voluminos studiu istoric care are deosebită importanță de a aduce o lumină nouă în istoria popoarelor balcanice, în care își are rolul său cultural și civilizatoric elementul aromân. Se spulberă astfel afirmațiile acelor „savanti” slavi ori slavisti cari au monopolizat pe seama slavilor întreaga cultură și civilizația Balcanului. Recomandăm călduros această scriere cetitorilor desinteresati. A apărut în editura „Librăriei Școalelor”, C. Sfetea, București. Prețul 10 lei.

G. Popa-Lisseanu: „Incercare de monografie asupra cetății Drăstorul-Siliștra”, cu două harte și ilustrații. Prețioasa carte a apărut de curând în editura „Minervei”, iar apreciatul ei autor a fost distins de regele Carol, *proprio motu*, cu medalia „Bene-merenti cl. I.” Prețul cărții 3 lei.

Dr. Horia Petra-Petrescu: „Mișcarea noastră teatrală și sbuciumul sufletesc al intelectualilor de la noi”, conferință ținută în Lugoj și Caransebeș (5 și 6 Iulie c.). Tipografia A. Mureșianu: Braniceș et comp., Brașov.

G. Tutoveanu: *La arme!* Colecție de versuri patriotice, dedicată ostașilor români cari trecură Dunărea pentru a lupta pentru țară.
A apărut la Bârlad și se împarte gratuit.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.****De închiriat pe 1 Noembrie****O locuință cu 3 camere,**

cameră de baie și cameră pentru servitoare.

A se adresa la administrația ziarului „Românul”.

Caut o fată inteligentă, modestă

care știe perfect nemțește și se pricepe la toate lucrările casnice. Oferte cu fotografia sunt a se adresa dlui **Dr. Emil Babș,** **Budapest,** Fhg. Sándor-utca 9.

(Ba 1808)

Caut**un candidat de avocat**

cu practică bună. Intrare îndată.

Dr. Ioan Pop, avocat

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Po 1299)

Un candidat de avocat

află aplicare momentană la

Dr. Nestor Oprean

Nagyszentmiklós.

(O 1307)

Se caută**un candidat de avocat**

cu practică în cancelaria avocatului **Dr. Ioan Papp** din Buteni (Körösbökény).

(Pa 1809)

Aviz.

Aduc la cunoștință că mi-am deschis

cancelarie avocațială

în Brad.

Dr. Stefan Hărăguș

avocat.

(Ha 1806)

Bătăturile, scortoșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „**BAMABIN**”, 1 sticlă 1 cor., francată 1 coroană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare oriunde sau la pregătitor:

Dr. FLESCH E., farmacist în Győr.

KISS JÁNOS
fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut
Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu *cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit.* — Pregătește, reparază și clădește *căminuri și vetre de fier.* Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanția de 2 ani.

K1 122-60

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxeth, Nestlé, Kufeke, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1912.		1913.	
21 Iulie		13 Iulie	19 Iulie
215 755 118	153 797 118 } stoc metalic { aur . . . 155 941 851 61 958 000 } { trate consid. ca aur 53 663 000 }	207 860 164	212 608 851
571 269	Argint și diverse monede	1 966 556	1 849 624
167 880 676	Portofoliul român și străin	192 527 686	194 770 718
18 370 439	7 653 300 } Impr. pe ef. publice { 29 343 500 10 717 139 } in ct. crt { 18 323 573	47 955 772	47 667 073
13 273 740	Imprumutul Statului (fără dobândă)	12 802 059	12 802 059
11 999 851	Efectele Capitalului social	11 956 544	11 956 544
17 443 877	Efectele fondului de rezervă	17 129 877	17 129 877
4 189 321	„ amort. imobil. mobil. și mașinilor	4 104 781	4 104 781
6 228 959	Imobile	6 449 959	6 450 854
820 578	Mobilier și mașini de imprimerie	888 070	955 608
154 453	Cheltuieli de Administrație	277 899	393 911
115 732 275	Efecte și alte valori în păstrare	143 703 627	144 015 027
71 619 777	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	151 420 614	151 170 341
72 483 856	Conturi curente	55 437 819	43 689 840
8 735 136	Conturi de valori	16 523 635	17 042 525
2 538 186	Conturi diverse	4 948 268	4 270 024
727 797 514		875 956 330	870 877 652
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
32 456 931	Fond de rezervă	34 608 68	34 608 682
4 834 186	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 151 834	5 151 834
463 395 500	Bilete de bancă în circulație	448 381 200	446 574 040
3 035 011	Profit și Perdere	3 646 903	3 646 903
392 577	Dobânzi și beneficii diverse	484 252	702 755
5 409 219	Conturi curente și recipise la vedere	51 138 703	48 628 461
187 352 052	Efecte și alte valori de restituit	295 127 241	295 185 368
18 922 038	Conturi diverse	25 417 515	24 379 609
727 797 514		875 956 330	870 877 652

Taxa: Scant 6%, Dobânda 6 %

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

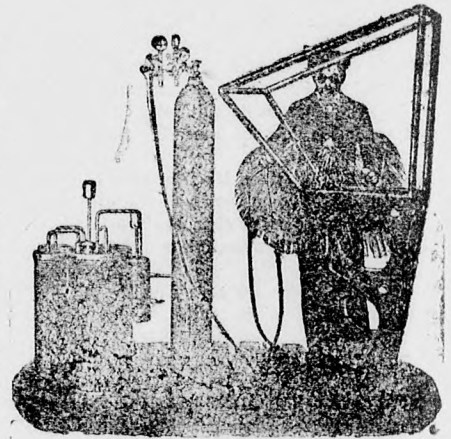
BUDAPESTA, IX. ÜHÖI út 117 szám.

Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

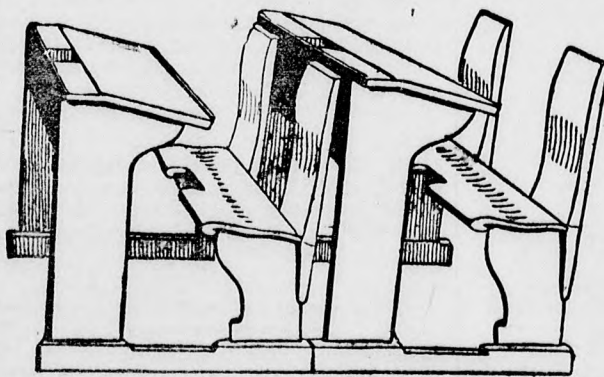
Pistolul cu pocnaște! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(No 199-120)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
seriei. ::

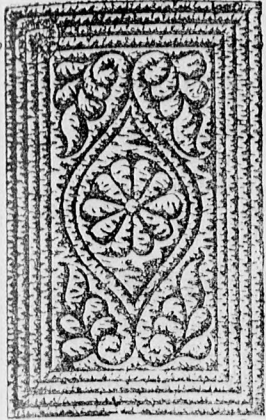
LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

STERN S. FABRICĂ DE PLAPOME ȘI
ALBITURI PENTRU PATURI
CLUJ (KOLOZSVÁR), strada Szentegyház-u. nrul 7.

Atrage atențiunea on. public
din loc și din provință asupra

fabricii de plapome și albituri p. paturi
aranjată cu excelențe puteri de muncă.

Execută plapome, matrațe, toffelul
de albituri pentru paturi, din ma-
terial excelent, în mod prompt și cu
prețuri convenabile.

Primește spre transformare pla-
pome și albituri vechi p. paturi.

Se 1219

Atelier tehnic pentru reparat și atelier
propriu p. nichelat cu putere electrică.

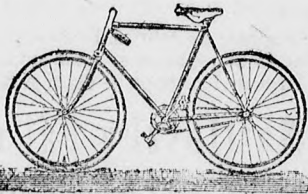
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

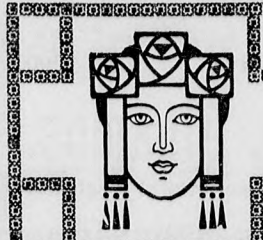
Reparator specialist pentru tot-
felul de mașini de cusut, bi-
ciclete, arme, revolvere și
gramofoane. — Cele mai com-
plicate reparaturi se execută în
mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne,
mărimi de fotografii familiare, grupuri
și tablouri după orice fotografie veche,
cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți
poștale cu fotografii, fotografii pe porce-
lan pe pietrii monumentale, după orice
fotografie. FI 1045

— Comandele din provincie se execută prompt și conștințios. —

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Te 247-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrejassy nr. 20

(Temesvár) Cetele-Belváros, Huszadi-u. nr. 10.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 123.

Post spanzosa ung. 20,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTEFIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții
în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra
accidentelor și contra grădinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

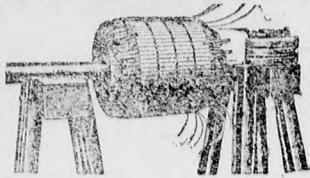
Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizatori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZELEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KES, ORANAD, KINOS, TIMIS, TORONTAL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozseföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Te 247-156) Telefon nr. 850

Specialități: repararea mașinelor electrice,

in orice mărime și de orice fabricație, fabricație de colectoare, impletirea de armatură, trans-covolutare. Fa 1290

Motoare electrice. Dinamos.

Coresp. in limbile: română, franceză, germană și maghiară.

Frank és Berger, Budapest, VIII., Bezerédi-utca 5/6.

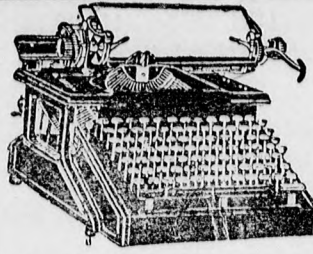
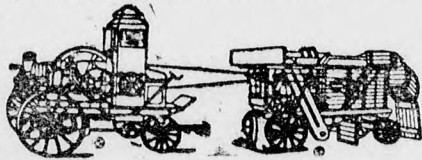
I 192-60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, tropte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, campene — cu prețurile cele mai convenabile. □

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela **1 MAIU** n. se află

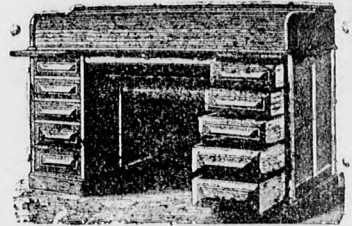
în nouile noastre localități

din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris. Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinelor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevolorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 199

„Banca Industrială Ungaro-Boemă”, Budapesta, V. Sas-u. n-rul 27.

A V I Z!

Tot omul să-și încerce norocul!!!

Deja în 25 August a. c. va fi tragerea proximă a lozurilor convertite dela „BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ” cu un câștig principal de:

Cor. 500.000

■ și o mulțime de câștiguri mai mici în suma totală de cca. ■

1/2 milion de cor.

Dorind a face oricui posibil a-și cumpăra cel puțin unul dintre lozurile acestea atât de bune le vindem de prezent pe lângă 36 rate lunare à cor. 6.50.

Noroc fără nici un risic.

Nici o altă soartă de lozuri nu oferă astfel de șanse ca acestea.

Cine ne trimite rata primă de cor. 6.50 aceluia imediat i-se trimite din partea noastră lista de rate legală, în care este indicată Seria, numărul și litera lozului vindut, pe a cărei bază va putea participa atât la tragerea proximă, cât și la toate celelalte întrucât se va purta cu achitarea ratelor viitoare punctual. — Cine ne trimite primele 2 rate deodată aceluia îi cvităm a **3-a rată gratis.**

U 1246

Toate comenzile sunt a se adresa către Secția de lozuri al Institutului

„Banca Industrială Ungaro-Boemă”, Budapesta, V. Sas-u. n-rul 27.